

श्रोत: नेपाल समाचारपत्र , २०७४/०७/११

भारतसँगको पीपीए नवीकरण

हेमन्त जोशी

नेपाल विद्युत प्राधिकरण र भारतको एनटीपीसी विद्युत् व्यापार निगम (एनभीभीएन) बीच ढल्केबर-मुजफ्पुर अन्तर्देशीय प्रसारणलाइनबाट आगामी डिसेम्बर महिनासम्म हालकै दरमा बिजुली आयात गर्ने गरी विद्युत् खरिद बिक्री सम्झौता (पीपीए) नवीकरण भएको छ।

हालकै दर अर्थात् ५ रुपियाँ ७६ पैसा (३ दशमलव ६० भारतीय रुपियाँ) मा अतिरिक्त २ महिनासम्म विद्युत् आयात गर्ने गरी पीपीए सम्झौता नवीकरण भएको प्राधिकरणका प्रवक्ता प्रबल अधिकारीले नेपाल समाचारपत्रलाई जानकारी गराउनुभयो। अधिकारीले भन्नुभयो-‘अहिले २ महिनासम्मका लागि सम्झौता नवीकरण भएको छ। आगामी डिसेम्बर ३१ अगाडि उक्त सम्झौता फेरि नवीकरण गर्नुपर्नेछ।’

एनभीभीएन र प्राधिकरणबीच गत अगस्ट २८ मा भएको ऊर्जा सचिवस्तरीय बैठकले गरेको विद्युत् खरिद सम्झौता अक्टोबर मसान्तमा सकिन लागेको थियो। तर, सम्झौता नवीकरण गर्न दुई देशका ऊर्जा सचिवहबीच बैठक बस्न नसक्दा उक्त सम्झौताबारे के भन्ने अन्योलता रहेको थियो। नेपाल र भारतका ऊर्जा सचिवस्तरीय ज्वाइन्ट स्टेरिड कम्पनी (जेएससी) मार्फत सम्झौता नवीकरण गर्नुपर्ने भए पनि बैठक बस्न नसक्दा प्राधिकरण आफैले उक्त काम गरेको हो। आगामी डिसेम्बरसम्मका लागि सम्झौता नवीकरण भए पनि सो समयभित्र ऊर्जा सचिवहरूको बैठकमार्फत उक्त विषय टुङ्ग्याउनु पर्नेछ।

यसबाट डिसेम्बर मसान्तसम्म १ सय ३२ केभी प्रसारणलाइनमार्फत् नेपालले १ सय ६० मेगावाट विद्युत् आयात गर्नेछ। उक्त सम्झौतामा नेपालका तर्फबाट प्राधिकरणका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत कुलमान घिसिङ र भारतका तर्फबाट भारतीय विद्युत् व्यापार निगमका सीईओ अरुण कुमार गर्गले हस्ताक्षर गर्नुभयो।

प्राधिकरणले भारत सरकार मातहतको विद्युत् व्यापार निगमसँग गरेको २५ वर्षे दीर्घकालीन विद्युत् व्यापार सम्बन्धी सम्झौता अनुसार ढल्केबर मुजफ्पुर अन्तर्देशीय प्रसारणलाइनबाट नेपालले वर्षेनी १ सय ५० मेगावाट विद्युत् आयात गर्नुपर्छ।

दीर्घकालीन रुपमा नेपालमा उत्पादित विद्युत् उक्त प्रसारणलाइनमार्फत् निर्यातको लक्ष्य राखिए पनि अहिले भने १ सय ६० मेगावाट विद्युत् आयात भइरहेको छ। प्राधिकरणले प्रसारणलाइन निर्माण गर्ने नेपाली कम्पनी पीटीसीएन र भारतीय कम्पनी सीपीटीसीलाई वार्षिक १ अर्ब रुपियाँ तिर्दै आएको छ।

प्राधिकरणको कार्य तालिकाअनुसार यसै महिना ढल्केबर सव्स्टेशनको काम सम्पन्न गर्ने लक्ष्य लिइएको भए पनि चिनियाँ ठेकेदार कम्पनीले काम समयमा सकेको छैन। ढल्केबर-मुजफ्पुर अन्तर्देशीय प्रसारणलाइनलाई २ सय २० केभीमा चार्ज गरेर सोही प्रसारणलाइनमार्फत् २ सय मेगावाट विद्युत् आयात गर्ने तयारीमा प्राधिकरण थियो।

टनकपुरबाट थप ३० मेगावाट

विद्युत् आयात

नेपाल विद्युत प्राधिकरणले सुख्खायामको विद्युत् माग व्यवस्थापन गर्न टनकपुर नाकाबाट थप ३० मेगावाट विद्युत् आयात गर्ने भएको छ।

बिहीबार विद्युत आयात गर्न द्विपक्षीय सम्झौतामा बिहीबार प्राधिकरणका कार्यकारी निर्देशक कुलमान घिसिङ र भारतको पावर ट्रेड कर्पोरेशन (पीटीसी) का तर्फबाट डा. राजीवकुमार मिश्रले हस्ताक्षर गर्नुभयो। प्राधिकरणका प्रवक्ता प्रबल अधिकारीका अनुसार सम्झौता कात्तिक १५ बाट लागू भई आगामी जेठमा सकिनेछ। प्रवक्ता अधिकारीले हिउँदमा देखिने विद्युत् माग व्यवस्थापनका लागि २२ देखि ३० मेगावाटसम्म भारतबाट आयात गरिने बताउनुभयो। हरेक वर्ष महाकाली सन्धी अनुसार नेपालले ७ करोड युनिट विद्युत् निःशुल्क पाउँदै आएको छ। सम्झौताअनुसार प्राधिकरणले पीटीसीसँग प्रतियुनिट ३ दशमलव ४४ भारतीय रुपियाँमा विद्युत् खरिद गर्नेछ।

श्रोत: नयाँ पत्रिका, २०७४/०७/११

ढल्केबर मुजफ्फरपुरबाट १६० मेवा विद्युत् आयात सम्झौता नवीकरण

उमेश पौडेल

नेपाल विद्युत् प्राधिकरणले ढल्केबर मुजफ्फरपुर प्रसारण लाइनबाट नियमित आयात गरिरहेको बिजुलीलाई निरन्तरता दिने भएको छ । त्यसका लागि प्राधिकरणले अधिकतम १६० मेगावाट विद्युत् आयात सम्झौता नवीकरण गरेको प्राधिकरणका प्रवक्ता प्रवल अधिकारीले बताए । यही अक्टोबरमा विद्युत् खरिद सम्झौता सकिने भएपछि प्राधिकरणको टोली भारत पुगेर सम्झौता नवीकरण गरेको हो ।

प्राधिकरणको तीन सदस्यीय टोली सम्झौता नवीकरण गर्न शुक्रबार भारत गएको थियो । सो सम्झौतामा नेपालका तर्फबाट प्राधिकरणका कार्यकारी निर्देशक कुलमान घिसिङ र भारतका तर्फबाट भारतको विद्युत् व्यापार निगम (एनभिभिएन)का प्रमुख कार्यकारी अधिकृत अरुणकुमार गर्गले हस्ताक्षर गरेका छन् ।

सम्झौतालाई नवीकरण गर्न प्राधिकरणका कार्यकारी निर्देशक कुलमान घिसिङ, विद्युत् व्यापार विभागका प्रमुख प्रबल अधिकारी र लेखा विभागका कामस उपकार्यकारी निर्देशक लेखनाथ कोइरालाको टोली भारत गएको थियो । पुरानै दर प्रतियुनिट ५.७६ रुपैयाँमा विद्युत् आयात प्राधिकरणले भारतबाट प्रतियुनिट ५ रुपैयाँ ७६ पैसा (३ रुपैयाँ ६० पैसा भारु) मा बिजुली खरिद गर्ने सहमति भएको अधिकारीले बताए । उनका अनुसार यो सम्झौता आगामी डिसेम्बरसम्मका लागि लागू हुनेछ । नेपाल र भारतका ऊर्जा सचिवस्तरीय ज्वाइन्ट स्टेरिड कमिटी (जेएससी)ले अक्टोबरमा सो विषयको टुंगो लगाउनुपर्ने भए पनि जेएससीको बैठक बस्न नसक्दा प्राधिकरणले सम्झौता नवीकरण गर्न लागेको हो ।

भारतको ऊर्जा मन्त्रालयले प्राधिकरणलाई पत्र लेख्दै सम्झौता नवीकरण गर्न भनेपछि प्राधिकरणको टोली शुक्रबार भारततर्फ गएको हो । प्राधिकरणको टोली र भारतको ऊर्जा मन्त्रालयबीच शुक्रबार ११ बजे नयाँ दिल्लीमा ढल्केबरबाट आयात हुँदै आएको विद्युत्का विषयमा छलफल भएको थियो ।

हाल प्राधिकरणले ढल्केबरबाट १३२ केभिएमार्फत स्थिर चार्जिड प्रणालीबाट विद्युत् आयात गरिरहेको छ । उनका अनुसार सो प्रसारण लाइनबाट बिजुली आपूर्ति गरेबापत वार्षिक १ अर्ब १० करोड रुपैयाँ ट्रान्समिसन कम्पनीलाई तिरिरहेको छ । दुवै देशका सचिवस्तरीय बैठक बसेर आउँदो जनवरीदेखि बिजुली आयातका लागि थप गृहकार्यसहित सम्झौता हुने अधिकारीले बताए ।

यो प्रसारण लाइनलाई २२० केभीमा चार्ज गरेर २ सय मेगावाट ल्याउने विद्युत् प्राधिकरणको तयारी थियो । तर, ढल्केबरमा सबस्टेसन बन्न ढिलाइ भएपछि १६० मेगावाट बिजुली आयातलाई प्राधिकरणले निरन्तरता दिएको हो । ढल्केबरमा सबस्टेसन निर्माण गरिरहेको चिनियाँ ठेकेदारसँग ठेक्का सम्झौता तोडिएपछि नयाँ ठेकेदार छनोटको तयारी भइरहेको छ ।

प्राधिकरणले विद्युत् खरिदका लागि भारत सरकारअन्तर्गतको विद्युत् व्यापार निगमसँग यसअघि २५ वर्षे दीर्घकालीन सम्झौता गरिसकेको छ । सम्झौताअनुसार प्राधिकरणले ढल्केबर मुजफ्फरपुर प्रसारण लाइनबाट बर्सेनि न्यूनतम १५० मेगावाट विद्युत् आयात गर्नुपर्छ । सम्झौताअनुसार ढल्केबर सबस्टेसनको क्षमता २२० एमभिएबाट ४०० एमभिए भए पनि न्यूनतम १५० मेगावाट चार्जिड पावर लिनुपर्ने उल्लेख छ ।

प्राधिकरणले विद्युत् व्यापार निगमसँग सन् २०११ को डिसेम्बरमा १२ मा उक्त सम्झौता गरेको थियो । तर, नेपालले भारतमा विद्युत् निर्यात गर्न सक्ने अवस्था आएमा सो बिजुली भारतीय कम्पनीले नै व्यवस्थापन गरिदिने उल्लेख छ ।

श्रोत: राजधानी दैनिक

३५ प्रतिशत नागरिकमा ऊर्जा पुऱ्याइन

उपप्रधानमन्त्री तथा ऊर्जामन्त्री कमल थापाले मुलुकका ३५ प्रतिशत जनताको पहुँचमा ऊर्जा (विद्युत्) पुऱ्याउने बताएका छन् । ऊर्जा पुग्न नसकेका जनताबीच ऊर्जा उपलब्ध गराउन ऊर्जा मन्त्रालय र नेपाल विद्युत् प्राधिकरणको संयुक्त प्रयासबाट युद्धस्तरमा कामको थालनी गर्न सम्बन्धित पदाधिकारीले चिन्तन गर्नुपर्ने उनले बताएका हुन् ।

उपप्रधानमन्त्री थापाले नेपाल विद्युत् प्राधिकरण क्षेत्रीय कार्यालय हेटौँडाद्वारा आयोजित कार्यक्रमलाई सम्बोधन गर्दै ऊर्जामन्त्री थापाले मुलुकमा अहिले ऊर्जा शक्ति थप उत्पादन गर्न स्वदेशी तथा विदेशी लगानीकर्तालाई ऊर्जा मन्त्रालयले आह्वान गरिसकेको बताए । मुलुकमा लोडसेडिङ सधैंका लागि घटाउन अहिले निर्माणाधीन कुलेखानी तेस्रो आयोजनालाई यथाशीघ्र निर्माण सम्पन्न गर्न उच्च प्राथमिकताका साथ लाग्नुपर्ने उनले धाराणा राखे । उनले कुलेखानी तेस्रो आयोजना निर्माण सुरु गरिएको १० वर्ष बितिसकेको भए पनि अझ पनि विद्युत् उत्पादन गर्न नसक्नु दुःखको कुरा भएको बताए । उनले आयोजनाका पदाधिकारी र निर्माण कम्पनीबीच समझदारीअनुसार निर्माण कार्य सुरु नहुँदा सो आयोजनाले निकै क्षति बेहोर्नुपरेकोमा चिन्ता व्यक्त गरे । सो अवसरमा ऊर्जा सचिव अनुप उपाध्यायले देशका विभिन्न क्षेत्रमा विद्युत् उपलब्ध गराइएको भए पनि तराई क्षेत्रमा अवैध रूपमा विद्युत् चुहावट गर्ने प्रविधिलाई नियन्त्रण गर्नुपर्ने र सानासाना जलविद्युत् आयोजनालाई विद्युत् उत्पादन गर्न सरकारले दीर्घकालीन योजना बनाई कार्यान्वयन गर्न लागिएकोमा जोड दिए ।

श्रोत: राजधानी दैनिक

लोडसेडिङमुक्त हिउँद अभियानमा प्राधिकरण

हिउँद (सुक्खा याम) मा लोडसेडिङ हुन नदिन भारतबाट थप विद्युत् ल्याइने भएको छ । विद्युत् खरिद प्रक्रिया अघि बढाउन नेपाल विद्युत् प्राधिकरणका कार्यकारी निर्देशक कुलमान घिसिङसहितको टोली शुक्रबार भारत गएको छ । जसरी पनि लोडसेडिङ हटाएरै छाड्ने प्रतिबद्धता जनाएका घिसिङ अहिलेकै अवस्थामा हिउँदमा लोडसेडिङ हुन सक्ने देखिएपछि त्यसको विकल्पका लागि भारतीय पक्षसँग छलफल गर्न गएका हुन् ।

उनले यसअघि लिड बल्बको विकल्प अघि सारे पनि त्यो प्रक्रियाले मूर्त रूप प्राप्त गर्न नसकी स्थगित भएपछि थप विद्युत् आयातको विकल्प नभएको हो । आयातको विकल्प खोज्ने क्रममा घिसिङले भारतीय पक्षसँग प्रारम्भिक कुराकानी गर्नेछन् ।

चिनियाँ ठेकेदारको बदमासीका कारण आगामी हिउँदमा ढल्केबर-मुजफ्फपुर सबस्टेसनबाट थप विद्युत् आयात हुन नसक्ने भएपछि प्राधिकरणले टनकपुर मार्गलाई वैकल्पिक स्रोतका रूपमा प्रयोग गर्न लागेको छ । यसअघि ढल्केबर-मुजफ्फपुर आयोजनाको सबस्टेसनबाट थप विद्युत् ल्याउने तय भएको थियो । यसको निर्माणको ठेक्का सम्झौता तोडिएसँगै सुक्खा यामका लागि योजनामा राखिएको विद्युत् घट्टने पक्का भएको थियो ।

‘यसअघि भारतबाट आयात गरिएको विद्युत्ले नपुग्ने भएपछि थप विद्युत् ल्याउने प्रक्रियामा प्राधिकरण लागेको छ,’ घिसिङले भने, ‘यसका लागि आवश्यक छलफलका लागि भारत जाँदै छु ।’ भारतीय पक्षसँगको छलफलपछि उचित विकल्पमा जाने उनको भनाइ छ ।

सुक्खा याममा विद्युत् आपूर्तिमा समस्या आउने देखेर घिसिङले यसअघि एलईडी बल्ब खरिद गरी नेपाली बजारमा बाँड्ने प्रक्रिया अघि बढाएका थिए । उक्त प्रक्रिया विवादमा परेपछि स्थगित गरिएको छ ।

भारतबाट थप सय मेगावाट विद्युत् खरिद प्रक्रिया सुरु

लोडसेडिङ अन्त्य गर्ने अभियानमा देखिएको यो विवादका कारण सुक्खा याममा प्राधिकरणको ‘नो लोडसेडिङ’ योजना चुनौतीमा परेको प्रवक्ता प्रबल अधिकारीले बताए । यस वर्षको सुक्खा याममा भारतबाट थप बिजुली आयात गरेर भए पनि लोडसेडिङ हुन नदिने महाअभियानमा लागेको प्रवक्ता अधिकारीले बताए । यसका लागि घिसिङसँगै प्रवक्ता अधिकारी पनि भारत गएका छन् ।

प्राधिकरणको कार्यतालिकाअनुसार यसै महिना ढल्केबर सबस्टेसनको काम सम्पन्न हुने थियो । ढल्केबर-मुजफ्फपुर अन्तरदेशीय प्रसारण लाइनलाई २ सय २० केभीमा चार्ज गरेर सोही प्रसारण लाइनमार्फत २ सय मेगावाट विद्युत् आयात गर्ने तयारीमा प्राधिकरण तालिकामा धक्का लागेपछि भारतसँग थप विद्युत् माग्नुपरेको हो ।

प्राधिकरणका अनुसार टनकपुर नाकाबाट थप ४० मेगावाट विद्युत् आयातको विषयमा नयाँ दिल्लीमा रहँदा छलफल हुने कार्यसूची छ । प्राधिकरणले टनकपुरमा १ सय एमभीएको ट्रान्सफर्मर राखेर थप ४० मेगावाट विद्युत् आयात गर्ने तयारी गरेको छ ।

टनकपुरमा रहेको प्राधिकरणको सबस्टेसनको स्तरोन्नति गरेर ८० मेगावाट विद्युत् आयात गर्ने सोचमा प्राधिकरण छ । नेपाल-भारत ऊर्जा सचिवस्तरीय संयुक्त समितिको बैठकले समेत सो स्थानबाट विद्युत् आयात गर्न सैद्धान्तिक सहमति दिएको प्राधिकरणले जनाएको छ ।

ढल्केबर ढुजफुपुर प्रसारण लाइनको सबस्टेशन निर्माणको ठेक्का सम्झौता तोडिए पनि प्राधिकरणले वार्षिक १ अर्ब रकम प्रसारण शुल्कबापत तिर्नुपर्नेछ । हाल सो प्रसारण लाइनबाट १ सय ४५ मेगावाट विद्युत् आयात भइरहेको छ । प्राधिकरणले यसअघि सो लाइनको सबस्टेशन निर्माण भएपछि भारतबाट आयात हुने थप विद्युत् सो मार्गबाट ल्याउने योजना थियो । गत २५ साउनमा भारतको नयाँ दिल्लीमा सम्पन्न नेपाल-भारत विद्युत् आदानप्रदान समितिको बैठकले समेत थप सय मेगावाट विद्युत् ल्याउने सहमति गरेको थियो । यसका लागि रक्सौल-परवानीपुर र कुशाहा कटैया गरी दुई छुट्टाछुट्टै अन्तरदेशीय प्रसारण लाइन प्रयोगमा ल्याइने निर्णय भएको थियो । प्राधिकरणका अनुसार हाल भारतबाट ४ सय मेगावाटभन्दा बढी विद्युत् आयात भइरहेको छ । पछिल्लो प्रयास सफल भए अब भारतबाट नेपालमा झन्डै ५ सय मेगावाट विद्युत् आयात हुनेछ ।

श्रोत: राजधानी दैनिक

जलविद्युत् क्षेत्रमा दोब्बर लगानी हुने

पछिल्लो समयमा मुलुकको जलविद्युत् क्षेत्रमा हुने लगानी बढ्न थालेको छ । चालू आर्थिक वर्षको तीन महिनाको अवधिमा मात्रै पनि यो क्षेत्रमा अघिल्लो वर्षको यही अवधिको तुनामा लगानी उल्लेख्य रूपमा बढेको छ ।

उद्योग मन्त्रालयका अनुसार यस आर्थिक वर्षको साउन, भदौ र असोज महिनामा जलविद्युत्मा क्षेत्रमा मात्रै ४० अर्ब रुपैयाँभन्दा बढी लगानी प्रतिबद्धता प्राप्त भएको हो । अघिल्लो वर्षको यसै अवधिमा यस्तो प्रतिबद्धता २० अर्बभन्दा बढी थियो ।

उद्योगको तथ्यांकअनुसार जलविद्युत् क्षेत्रमा चालू आर्थिक वर्षको साउन महिनामा ६ अर्ब ८० करोड, भदौमा १० अर्ब २० करोड र असोजमा २२ अर्ब ८० करोड गरी तीन महिनामा मात्रै ४० अर्ब रुपैयाँभन्दा बढी लगानी प्रतिबद्धता आएको हो । यस अवधिमा मुलुमा लगानीका लागि आएको कुल प्रतिबद्धताको यो ५० प्रतिशतभन्दा बढी हो ।

यो लगानीबाहेक ऊर्जा मन्त्रालय आफैँले एकैपटक १० वटा आयोजना निर्माण गर्न लागेको घोषणा यसअघि नै गरिसकेको छ । ती आयोजनामा हुने लगानीलाई समेट्न यो क्षेत्रमा हुने लगानी अरु बढ्ने देखिन्छ । त्यसैगरी, अन्य केही कम्पनी पनि लगानीको अनुमतिका लागि प्रक्रियामा रहेको मन्त्रालयले जनाएको छ ।

हाल प्रक्रियामा आएका कम्पनीको समेत लगानी थप्दा ऊर्जा क्षेत्रमा हुने लगानी विगत वर्षहरूको भन्दा यस वर्ष उल्लेख्य रूपमा बढ्ने देखिन्छ । ऊर्जा क्षेत्रमा मात्रै नभई चालू आर्थिक वर्षको पहिलो तीन महिनामा ७३ अर्ब रुपैयाँको लगानी प्रतिबद्धता आएको उद्योग विभागले जनाएको छ । विभागका अनुसार साउनमा १४ अर्ब ४० करोड रुपैयाँ, भदौमा २५ अर्ब र असोजमा ३४ अर्ब ५० करोड रुपैयाँ गरि तीन महिनामा ७४ अर्ब रुपैयाँ लगानीको प्रतिबद्धता आएको छ ।

यी उद्योगले ७ हजार २ सय जनालाई रोजगारी दिने दाबी गरेका छन् । स्थानीय चुनाव भएसँगै देशमा राजनीतिक स्थायित्व हुने आशामा स्वदेशी तथा विदेशी लगानीकर्ताहरूको मनोबल बढेको हुन सक्ने विभागको भनाइ छ ।

विभागका अनुसार असोज महिनामा पनि सबैभन्दा धेरै लगानी ऊर्जा उद्योगमा आएको छ । यस क्षेत्रमा ४ वटा आयोजनाका लागि २३ अर्ब रुपैयाँ लगानीको प्रतिबद्धता आएको हो । ऊर्जापछि उत्पादनमूलक क्षेत्रमा लगानीको प्रतिबद्धता बढी आएको विभागको तथ्यांकमा उल्लेख छ । यस अवधिमा १२ वटा उत्पादनमूलक उद्योगमा ९ अर्ब ५८ करोड रुपैयाँ लगानी आउने भएको विभागले जनाएको छ ।

लगानीको प्रतिबद्धता बढी आउने अर्को क्षेत्रमा पर्यटन परेको छ । पर्यटन क्षेत्रमा १ अर्ब ८० करोड रुपैयाँ ल्याउने गरी विभागमा उद्योग दर्ता भएको छ । सेवामूलक उद्योगमा ३० करोड, निर्माण उद्योगमा २० करोड, कृषि उद्योगमा २ करोड र सूचना प्रविधि उद्योगमा ५० लाख रुपैयाँ गरी ३४ अर्ब ४६ करोड रुपैयाँ लगानी प्रतिबद्धता भएको विभागले जनाएको छ ।

उत्पादनमूलक उद्योगमा आएको लगानीको प्रतिबद्धतामध्ये सिमेन्ट उद्योगमा आएको प्रतिबद्धता बढी छ । विभागमा विभिन्न क्षेत्रमा गरी गएको तीन महिनामा १ सय ४१ उद्योग दर्ता भएका छन् ।

श्रोत: काव्तिपुर, २०७४/०७/१२

बुढीगण्डकी प्रभावितद्वारा मुआब्जा माग

आयोजनाबाट साबिकका २७ गाविस प्रभावित

बुढीगण्डकी जलविद्युत् आयोजनाबाट डुबानमा पर्ने आरुघाटलगायत उपल्लो क्षेत्रका प्रभावितले मुआब्जा दिन माग गरेका छन् । मुआब्जा निर्धारण र वितरणमा ढिलाइ भएको भन्दै स्थानीयले आन्दोलनको घोषणा गरेका छन् । आमहडतालसहितका चुनावी गतिविधि नै प्रभावित हुने कार्यक्रम गर्ने स्थानीय सरोकार समितिको चेतावनी छ । २० महिनादेखि सरकारले जग्गा रोक्का गरेर राखे पनि मुआब्जा निर्धारण नगरेको सरोकार समितिका संयोजक दिनेश ढकालले बताए ।

‘कतै मुआब्जा तोकेर वितरण भइसक्यो,’ उनले भने, ‘हाम्रोतिर मुआब्जासम्म तोकिएको छैन । साह्रै पीडित भयौं ।’ राष्ट्रिय गौरवको बुढीगण्डकी जलविद्युत् आयोजनाबाट गोरखा र धादिङका साबिकका २७ गाविसका भूभाग डुबानमा पर्नेछन् । गोरखाको आरुघाट, आर्खेत र धादिङको विशालटार, खहरेलगायत व्यापारिक क्षेत्रको मुआब्जा निर्धारण हुन सकेको छैन । दुवै जिल्लाका ३/३ गरी ६ गाविसमा प्रभावितले मुआब्जा रकम लिइसकेका छन् । मुआब्जा निर्धारण भएको अन्य क्षेत्रको पनि वितरण भने रोकिएको छ ।

आयोजनाले पनि पक्षपात गरेको स्थानीयको भनाइ छ । ‘मुआब्जा तोकिए ढुक्क हुन्थ्यो,’ संयोजक ढकालले भने, ‘जग्गा रोक्का हुँदा कारोबार ठप्प छ ।’ व्यक्तिगत सम्पत्ति सरकारले हडपेर राखेको आरुघाटका रहमदिन मियाले गुनासो गरे । ‘नेता, मन्त्री र सरकारले नै हाम्रो माग सुनुवाइ गरेनन्,’ उनले भने, ‘हामीलाई चुनाव चाहिएको छैन । माग पूरा नभए भोट हाल्दैनौं ।’ आयोजनाको ढिलाइका कारण थप पीडित भएको भन्दै स्थानीयले चुनाव बहिष्कार गर्ने चेतावनी दिएका हुन् । ‘आयोजना बन्ने भनेर विकास निर्माणका काम ठप्प छ,’ स्थानीय सुशीला खनालले भनिन्, ‘भूकम्पले भत्केका घरसमेत निर्माण गर्न नपाएर टहरामै बसेका छौं ।’ आयोजना बन्ने/नबन्ने, मुआब्जा पाउने नपाउने अन्योलले झन् पीडित भएको उनले बताइन् ।

मुआब्जा नतोकी जग्गा रोक्का गर्दा बैंकमा धितो राखेर कुनै कारोबार गर्न नपाएको प्रभावितको गुनासो छ । ‘प्रधानमन्त्री, ऊर्जामन्त्री, मन्त्रीहरू, सांसद सबैलाई हाम्रो समस्या राख्यौं तर सुनुवाइ भएन,’ उनले भने । मुआब्जा निर्धारण र वितरणको प्रक्रिया सुरु नगरे चुनाव प्रचार-प्रसारका गतिविधिसमेत रोक्ने उनीहरूको भनाइ छ । ‘हाम्रो समस्या थाती रहेर चुनाव प्राथमिकता हुँदैन,’ उनले भने । मुआब्जा तोकेर पुनर्बासको योजना अघि बढे खुसी हुने उनीहरूले बताए । ‘जग्गा रोक्का भएर बैंकमा धितो राखेर छोराको उपचारसम्म गर्न सकेको छैन,’ स्थानीय पूर्णप्रसाद श्रेष्ठले भने, ‘कसरी चुनावमा भोट हाल्नु ।’

प्रमुख जिल्ला अधिकारी जितेन्द्र बस्नेतले आयोजना विकास समितिबाट कम्पनी मोडलमा जाने चरणमा रहेकाले मुआब्जाको काम केही ढिला भएको बताए । उनले चुनावको समयमा आमहडताल लगायत आन्दोलनका कार्यक्रम रोकेर सहयोग गर्न आग्रह गरे । ‘मुआब्जा तोक्ने प्रक्रियाको थालनी गर्छौं,’ उनले भने, ‘आन्दोलन फिर्ता लिएर चुनावलाई सहयोग गर्नुस् ।’ मुआब्जा वितरणका लागि प्रशस्त बजेट भए पनि आयोजनाप्रतिको सरकारी अन्योलकै कारण ढिलाइ भएको हो ।

श्रोत: काव्तिपुर, २०७४/०७/१२

तामाकोसी-३ को निर्णय सच्याऊ

२०७४-ऊर्जा मन्त्रालयले ६ सय ५० मेगावाटको जलविद्युत् आयोजनाको सर्वेक्षण लाइसेन्स कानूनविपरीत टीबीआई होल्डिङ कम्पनीलाई दिएको छ । ऊर्जा मन्त्रालयको कार्यभारबाट हटेर बिनाविभागीय भइसकेका मन्त्री महेन्द्रबहादुर शाहीको दबाबमा ऊर्जा सचिव अनुपकुमार उपाध्यायले लगानी बोर्ड ऐनविपरीत तामाकोसी-३ को लाइसेन्स दिनु आफैँमा कानुनी शासनको उपहास हो । बिनाविभागीयमन्त्री शाहीले गैरकानुनी काम गर्न दबाब दिनु र ऊर्जा सचिवले आदेश मान्नु लज्जास्पद मात्र नभई गैरजिम्मेवारीको पराकाष्ठा हो । टीबीआई होल्डिङ हालै गैरआवासीय नेपाली संघ (एनआरएनए) का नवनिर्वाचित अध्यक्ष भवन भट्टलगायत प्रवर्द्धक रहेको कम्पनी हो । विदेशमा गरेको कमाइ नेपालमा ल्याएर जलस्रोत क्षेत्रमा लगानी गर्न खोज्नु आफैँमा प्रशंसनीय काम हो । विदेशी लगानीको स्वागत गरिरहेको मुलुकले विदेशमा बसिरहेका आफ्नै नागरिकले लगानी ल्याउन खोज्नु अझ बढी स्वागतयोग्य काम हो, तर कानुन मिच्ने अधिकार न त गैरआवासीय नेपाली संघका अध्यक्षलाई हुन्छ, न त बिनाविभागीयमन्त्री या ऊर्जा सचिवलाई । मुलुकको कानूनको पालना र सम्मान गर्नु सबैको कर्तव्य हो । भट्टको कम्पनीले विद्युत् विकास विभागमार्फत ऊर्जा मन्त्रालयमा सर्वेक्षण लाइसेन्सका लागि आवेदन दिनु नै आफैँमा गलत थियो । उसले लगानी बोर्ड ऐनअनुसार लगानी बोर्डमा सर्वेक्षण लाइसेन्सका लागि आवेदन दिनुपर्थ्यो । कुनै कम्पनीले गलत बाटो अख्तियार गरे त्यसलाई कानुनी प्रक्रियामा जान सल्लाह दिनु बिनाविभागीयमन्त्री र ऊर्जा सचिव उपाध्यायको न्यूनतम कर्तव्य हो । अझ रातारात आवेदन दिएको सातै दिनमा लाइसेन्स दिनु आफैँमा अक्षम्य अपराध हो, यसमा जति आलोचना गरे पनि कम हुन्छ । कानूनले नदिएको अधिकार प्रयोग गरेर निर्णय गर्नु अख्तियारको दुरुपयोग हो । अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगले यसमा छानबिन गरेर गैरकानुनी काम गर्नेहरूलाई कानुनी कारबाहीको दायरामा ल्याउनुपर्छ ।

लगानी बोर्ड ऐनले ५ सय वा त्यसभन्दा बढी क्षमताका जलविद्युत् आयोजना निर्माणका लागि लगानी खोज्ने र लाइसेन्स दिने सम्पूर्ण अख्तियार लगानी बोर्डलाई दिएको छ । ५ सय मेगावाट वा त्यसभन्दा बढी क्षमताका जलविद्युत् आयोजनामा कानुनी रूपमा ऊर्जा मन्त्रालयको कुनै भूमिका हुँदैन । फेरि लगानी बोर्डले तामाकोसी-३ लाई 'आयोजना बैंक' को सूचीमा राखेर लगानी खोज्ने 'मार्केटिङ' गरिरहेको थियो । गत वर्ष मुलुकमा भएको लगानी सम्मेलनका क्रममा समेत बोर्डले यसमा लगानी गर्न विदेशी प्रवर्द्धकहरूलाई आह्वानसमेत गरेको थियो । केही विदेशी प्रवर्द्धकले यसमा लगानी गर्ने चासोसमेत दिएका थिए । कानूनअनुसार एउटा सरकारी निकायले लगानी खोजिरहेको आयोजनालाई खोसेर अर्को सरकारी निकायले सर्वेक्षण लाइसेन्स दिनु मुलुकको विकास निर्माणमाथि नै चरम खेलवाड हो । यस्ता अस्थिर र गैरकानुनी निर्णयले मुलुकमा भित्रने विदेशी लगानी निरुत्साहित हुन्छ । स्वदेशी हुन् या विदेशी लगानीकर्ताले लगानी गर्न स्थिर नीतिको अपेक्षा गरिरहेका हुन्छन् । मुलुकमा जलविद्युत्को विकास गर्न तामाकोसी-३ आयोजना निर्माण गर्नुपर्छ । अझै यो त विस्तृत इन्जिनियरिङ अध्ययनसमेत भइसकेको आयोजना हो । लगानी जुट्ने हो भने यो आयोजनाको निर्माण कार्य तत्काल सुरु गर्न सकिन्छ । सबभन्दा बढी बिजुली खपत हुने राजधानीबाट नजिकको आकर्षक आयोजनामाथि खेलवाड गर्न छाडेर ऊर्जा मन्त्रालयले तत्काल आफ्नो गलत निर्णय सच्याउनुको विकल्प छैन । ऊर्जा मन्त्रालयले निर्णय फिर्ता लिएर प्रस्तावक कम्पनीलाई लगानी बोर्डमा जान सल्लाह दिनु र कम्पनीसमेत कानूनसम्मत बाटामा जानु सबभन्दा उत्तम बाटो हुनेछ । तामाकोसी-३ निर्माण गर्न १ खर्ब ३० अर्ब रुपैयाँभन्दा बढी लागत लाग्ने अनुमान छ ।

पनि यति लगानी जुटाउन सक्ने हो भने मात्र यसमा हात हाल्नु ठीक हुन्छ । लाइसेन्स मात्र ओगटेर राखिरहने र लगानीकर्ता भेटिन्छन् कि भनेर पर्खिनका लागि मात्र कम्पनीले लाइसेन्स लिन खोजेको हो भने लगानी बोर्डले इजाजत दिनु अर्को दुर्भाग्यपूर्ण कदम हुन पुग्नेछ । कम्पनीले पनि त्यति ठूलो लगानी जुटाउन सक्दैन भने आफ्नो हैसियतअनुसार कुनै अर्को आयोजना खोज्नु नै उत्तम हुनेछ ।

श्रोत: काव्तिपुर, २०७४/०७/१३

कावेली ए जलविद्युत आयोजना निर्माण सुरु

शाहीमान राई

ताप्लेजुङ र पाँचथरको सिमावर्ती काबेली खोलाबाट ३७ दशलमव ६ मेगावाट क्षमताको काबेली ए जलविद्युत आयोजनाको निर्माण कार्य थालिएको छ । चिनियाँ कम्पनी झिजियाङ हाइड्रोपावर कन्स्ट्रक्सन एण्ड इन्स्टलेसन कम्पनी लिमिटेडले आयोजनाको सुरुङ निर्माण शुरु गरेको हो । विश्व बैंक र अन्तराष्ट्रिय वित्तीय संस्थाहरूको सहयोगमा नेपाल विद्युत प्राधिकरणद्वारा निर्माणाधिन काबेली ए जलविद्युत आयोजना पूर्वी नेपालकै सबभन्दा ठूलो परियोजना हो । पाँचथरको हिलिहाङ गाउँपालिका-१ अमरपुरको धुसेनीमा चिनीया कम्पनी झिजियाङ हाइड्रोपावर कन्स्ट्रक्सन कम्पनीले जलविद्युत आयोजनाको सुरुङ खन्न थालेको हो । अमरपुरको धुसेनी खोलाखर्कदेखि ४ हजार ३ सय २७ मिटर सुरुङ खनेर पिनासेघाटमा विद्युतगृह निर्माण गर्ने योजना छ । त्यसमध्ये चिनियाँ टोलीले एक महिनाको अवधिमा ७५ मिटर पहुँच सुरुङ निर्माण गरेको झिजियाङ कम्पनीमा कार्यरत भाषा अनुवादक चानले बताइन् । आयोजना निर्माणका लागि इन्जिनियर, प्राविधिक, चालक, श्रमिक लगायत जनशक्ति चिनियाँ टोली आएका छन् । चीनीया ठेकेदार कम्पनीले निर्माण कार्यमा आवश्यक सवारी, टिपर, स्क्र्याभेटर लगायत अन्य उपकरण समेत चीनबाटै ल्याएका छन् । उनका अनुसार कावेली ए जलविद्युत आयोजना निर्माणको लागि हालसम्म ६० जना चिनीया कार्यरत छन् । निर्माणाधिन सुरुङभित्र काम गर्न बाहिरबाट अक्सिजन जडान गरिएको छ ।

ताप्लेजुङको याङवरक गाउँपालिका वडा नं-२ थेचम्बू र पाँचथरको हिलिहाङ गाउँपालिका-१ अमरपुरको सिमावर्ती कावेली खोलाबाट विद्युत प्राधिकरणले विश्व बैंक लगायत वित्तीय संस्था र बुटवल पावर कम्पनीको दश अर्ब रुपैयाँ लगानीमा ३७ दशलमव ६ मेगावाट क्षमताको पिकिङ रन अफ द रिभर किसिमको विद्युत उत्पादन गर्न लागेको हो । विद्युत उत्पादनका लागि नेपाल सरकारमार्फत प्रवर्द्धक वुटवल पावर कम्पनीलाई विश्व बैंकले चार करोड अमेरिकी डलर, अन्तराष्ट्रिय वित्त निगम (आइएफसी)ले तीन करोड ८६ लाख अमेरिकी डलर, क्यानाडेली जलवायु परिवर्तन कार्यक्रम, नेपाल जलविद्युत लगानी तथा विकास कम्पनी र एन आई सी एसिया बैंकले को ऋण सहयोग उपलब्ध गराएको छ । विश्व बैंकमार्फत अन्तराष्ट्रिय सहयोगी निकाय, अष्ट्रेलियन वैदेशिक सहयोग नियोग (डीएफएटी), स्विस आर्थिक सहयोग नियोग (एसइसीओ), वेलायती अन्तराष्ट्रिय सहयोग नियोग(डिएफआइडी)ले समेत परियोजना निर्माणमा सहयोग गर्ने आयोजनाले जनाएको छ । काबेली ए जलविद्युत आयोजनामा बुटवल पावर कम्पनीको ५५ प्रतिशत र सिंगापुरको इन्फ्राको एसिया कम्पनीको ४५ प्रतिशत स्वामित्व र साझेदारी हुने गरी आयोजना शुरु भएको कावेली ए जलविद्युत आयोजना व्यावस्थापक वीरेन्द्र श्रेष्ठले बताए ।

आयोजना निर्माणका लागि बुटवल पावर कम्पनी अन्तर्गत कावेली इनर्जी लिमिटेडले कावेली ए जलविद्युत आयोजना निर्माणको लागि अन्तराष्ट्रिय टेण्डर आहन गरी चीनीया कम्पनी झिजियाङ हाइड्रोपावर कन्स्ट्रक्सन कम्पनी र परामर्शदाता भारतीय टाटा इन्जिनियरिङ कम्पनीसित आगामी

२०२० फेब्रुअरीमा निर्माण सम्पन्न गर्ने सम्झौता भएको छ । झिजियाड कम्पनीले सिभिल इन्जिनियरिङ र हाइड्रोमेकानिकल इन्जिनियरिङको कार्य गर्नेछन् । आयोजना निर्माण अवधिमा चार सयदेखि ६ सय जना दक्ष तथा अदक्ष जनशक्ति परिचालन हुने आयोजनाले जनाएको छ । यसमध्ये करिब एक सय ५० देखि दुई जना चिनीया कामदार हुनेछन् । चिनियाँ कामदारले सुरुङ निर्माण सुरु गरिसकेका छन् । काबेली आयोजना सुरक्षाको लागि नेपाली सेनाको भैरवी दल फिदिमबाट एक टुकडी सैनिक सुरक्षा क्याम्प पिनासोघाटमा राखिसकेको छ । सुरुङ निर्माणको लागि विष्फोटक पदार्थको भण्डारण र व्यवस्थापन समेत सेनाले नै गरिरहेको छ ।

सरकारले दश बर्षअघि काबेली ए जलविद्युत आयोजना सम्भाव्यता अध्यायन गरी विस्तृत सर्बेक्षण प्रतिवेदन तयार गर्न विद्युत प्राधिकरण अन्तर्गत सरकारी स्वामित्वको बुटवल पावर कम्पनीलाई अनुमति प्रदान गरेको थियो । काबेली ए परियोजना निर्माणको लागि काबेली इनर्जी लिमिटेडको सामाजिक अध्ययन प्रतिवेदन सरकारले तीन वर्षका लागि २०६६ पुस १७ मा पहिलोपटक विद्युत विकास सम्झौता भएपनि नीतिगत र प्रक्रियागत समस्या तथा विभिन्न कारणले निर्माण कार्य शुरु हुन सकेको थिएन ।

काबेली खोलामा १५ मिटर अग्लो उच्चबाँध निर्माण गरी एक किलोमिटर फराकिलो जलाययुक्त पोखरीमा पानी जम्मा गरेर शुरुङबाट पिनासेघाट पुर्याइने आयोजनाले जनाएको छ । पिनासेघाटमा करिब एक सय १८ मिटर उचाईबाट विद्युतगृहमा टर्बाइनमा पानी खसाल्ने छ । आयोजना पूरा भएपछि वार्षिक २० करोड ५० लाख युनिट विद्युत उत्पादन हुने उल्लेख छ । काबेली ए जलविद्युत आयोजना काबेली करिडोर १३२ केभि प्रसारण लाइनको अमरपुर सवस्टेसनमा जोडिने छ ।

श्रोत: ऊर्जा खबर, २०७४/०७/१३

समयमै अध्ययन नसके तमोर जलाशयको अनुमतिपत्र खारेज गरिने

नेपाल विद्युत प्राधिकरणले तमोर जलाशय जलविद्युत आयोजनाको अध्ययन समयमै पूरा नगरे ऊर्जा मन्त्रालयले अनुमतिपत्र खारेज गर्ने चेतावनी दिएको छ । आवश्यक काम नगरी क्षमता संशोधन गर्नमात्र दबाब दिएको भन्दै यस्तो चेतावनी दिएको हो ।

तमोर जलाशय जलविद्युत आयोजना बढी क्षमताको अनुमतिपत्र लिन प्राधिकरणले नै बेवास्ता गर्दै आएको मन्त्रालयको आरोप छ । मन्त्रालय तथा विद्युत विकास विभागले ताकेता गरे पनि प्राधिकरणले आवश्यक प्रक्रिया पुर्याउन भने सकेको छैन ।

प्राधिकरणसँग अहिले यो आयोजनाको २ सय मेगावाटको मात्र अध्ययन अनुमतिपत्र छ । तर, अध्ययनले यसको क्षमता ७ सय ६२ मेगावाटमा निर्माण गर्न सक्ने देखाएको छ । अनुमतिपत्र लिएको करिब चार वर्ष पूरा भएको छ । तमोरको माथिल्लो तटमा ३७.६ मेगावाटको कोबेली 'ए' र २१.६ मेगावाटको तल्लो हेवालाई असर पर्ने र क्षेत्राधिकार खापिने हुँदा मन्त्रालयले अनुमति दिन सकेको छैन । जलस्रोत ऐन, २०४९ तथा जलस्रोत नियमावली २०५० अनुसार क्षेत्राधिकार दोहोरिने वा खापिने गरी अनुमतिपत्र दिन मिल्दैन ।

काबेली र हेवाका प्रवर्द्धकसँग आपसी सहमति गरेर टुंगो लगाए वा उनीहरूलाई उचित क्षतिपूर्ति दिने व्यवस्था भए कुनै पनि समय मागेकै क्षमतामा अनुमतिपत्र दिन सकिने विभागका महानिर्देशक नविनराज सिंहले बताए । 'प्राधिकरणलाई यसमा जस्तोसुकै सहयोग गर्न विभाग तयार छ तर उसले प्रक्रिया नै अघि बढाएको छैन,' उनले भने ।

प्राधिकरणले आयोजनाको अध्ययन अनुमतिपत्र संशोधन गरिदिन विभागमा पत्राचार गरेको थियो । यसपछि विभागले गत असार ७ गते उल्लेखित दुई आयोजनामा पर्ने प्रभाव मूल्यांकन तथा ऊर्जा अनुपात (इनर्जी ब्यालेन्स) लाई आधार मानी क्षतिपूर्तिको आवश्यक मोडालिटी पेस गर्न प्राधिकरणलाई पत्राचार गरेको छ ।

पत्राचारपछि प्राधिकरणले आवश्यक काम नगरी निरन्तर अनुमतिपत्र संशोधन गर्न अनावश्यक दबाब दिएको पनि सिंहले बताए । उनका अनुसार प्राधिकरणलाई अध्ययन अनुमति दिएको चार वर्ष पुगेको छ । र, म्याद सकिँदा पनि नवीकरणका लागि आवेदन दिएको छैन ।

प्राधिकरणले यस्तै क्रियाकलाप दोहोर्याए एक वर्षपछि आयोजनाको अनुमतिपत्र खारेज हुने सिंहले चेतावनी दिए । आयोजनामा अध्ययनको काम भइरहेको तर विभागलाई निरन्तर त्यसको जानकारी गराउन नसकेको प्राधिकरण इन्जिनियरिङ निर्देशनालयका निमित्त उपकार्यकारी निर्देशक मोहनरत्न शाक्यले स्वीकारे ।

'दुई पटक काबेली र हेवासँग छलफल भयो, हेवाले सहमति जनाइसकेको छ,' शाक्यले भने, 'यो काममा विभागले पूरै सहयोग गरेको छ । प्राधिकरणले नै प्रगतिबारे जानकारी गराउन नसकेको हो ।'

प्राधिकरणले चार वर्षसम्म बाँध, ड्रिलिङ, सेडिमेन्ट (ढुंगा, गिटी, बालुवा), लगायत क्षेत्रको अध्ययन नसकेको विभागले जनाएको छ । यस्तै, वातावरणीय अध्ययनको काम अहिलेसम्म सुरु गरेको छैन । अबको एक वर्षमा त्यो काम नसकिने हुँदा प्रक्रिया पुर्याउन नसके अनुमतिपत्र खारेज गर्नुको विकल्प नरहेको विभागले जनाएको छ । ऐन, नियम तथा विनियमावली र विभागको सुझावकै आधारमा काम भइरहेको शाक्यले दोहोर्याए । 'हेवा र काबेलीसँग छलफल गरी त्यसको टुंगो लगाउन प्राधिकरणले तत्काल बैठक राख्छ,' उनले भने ।

श्रोत: अञ्जपूर्ण पोष्ट, २०७४/०७/१३

तामाकोसी तेस्रो जलविद्युत आयोजनाको बेचबिखन

विकास थापा

माओवादी केन्द्रका नेता पुष्पकमल दाहालले सत्ता छोडेको जेठमा हो । दाहालसँगै उनको मन्त्रिपरिषद्का ऊर्जामन्त्री पनि निवृत्त भए । शर्माको ठाउँमा महेन्द्रबहादुर शाही आए, उनी पनि गए । अहिले उपप्रधान तथा ऊर्जामन्त्री छन् कमल थापा । एक वर्षमा तीन-तीन ऊर्जामन्त्री फेरिए । तर पनि अझै ऊर्जा मन्त्रालय र मातहतका बागडोर शर्माले सम्हालिरहेका छन् । मन्त्रालय, विद्युत् विकास विभाग र विद्युत् प्राधिकरणमा शर्माकै आदेश र हैकम चल्छ । शर्मालाई पदविहीन भएर पनि ऊर्जामन्त्रीको सदावहार अस्तित्व र हैसियत दिलाउने सेतुको काम गरिरहेका छन् ऊर्जासचिव अनुपकुमार उपाध्यायले । ऊर्जा क्षेत्रका अदृश्य शक्तिका रूपमा रहेका शर्माका हरेक फरमान पूरा गर्नु उपाध्यायको 'कर्तव्य' हो र उनी आफ्नो कर्तव्य पूरा गर्दै आइरहेका छन् ।

यही कर्तव्य पूरा गर्ने क्रममा उपाध्यायले मुलुकका विद्यमान ऐन, नीति र नियम कुल्चिँदै तामाकोसी तेस्रो पनि बेचबिखन गर्न भ्याए । यसअघि उनले बूढीगण्डकी चिनियाँ कम्पनीलाई बेच्ने सारा प्रपञ्च र बन्दोबस्ती मिलाइदिएका थिए । त्यसअघि १० हजार ८ सय मेगावाटको कर्णाली चिसापानीलाई असर पर्ने गरी कर्णाली बेसिनमा दुइटा आयोजना 'निजी क्षेत्र' लाई दिएका थिए । हुँदाहुँदा सम्पूर्ण अध्ययन भइसकेको र वित्तीय व्यवस्थापन भए तत्काल निर्माण सुरु गर्न मिल्ने तामाकोसी तेस्रो पनि पुनः अध्ययन गर्न भन्दै सर्वेक्षण अनुमतिपत्र (लाइसेन्स) जारी गरे । तामाकोसी तेस्रोको लाइसेन्स पनि शर्माको डिजाइनमा जारी भएको थियो । सबै प्रपञ्च मिलाएर अघिल्लो दिन निवेदन हाली भोलिपल्ट दिइयो, जतिबेला शाही ऊर्जामन्त्रीको जिम्मेवारीबाट मुक्त भएका थिए ।

तामाकोसी तेस्रोको जडित क्षमता यो हो, यसले यतियति ऊर्जा उत्पादन गर्छन्, यति डुबानमा पर्छ, लगानी यति पर्छ, यसको बिजुलीले नेपालको आर्थिक विकासमा योयो भूमिका खेल्छ भन्ने सारा विस्तीर्ण जानकारी प्राप्त गर्न राज्यलाई दस वर्ष लागेको थियो । नर्वेको एसएन पावरले एक अर्ब २० करोड रुपैयाँ खर्च गरेर यसका सारा प्रतिवेदन तयार गरेको थियो । दुर्भाग्यवश नेपालको विद्युत्को अनिश्चित बजार र छिमेकी भारतको बिजुली नीतिका कारण यो आयोजना बन्न सकेन । त्यतिबेला प्राधिकरणले तामाकोसी तेस्रोको विद्युत् खरिद गर्न आफू असमर्थ रहेको जनायो भने भारतको टाटा पावरजस्तो रणनीतिक साझेदारलाई तामाकोसीमा भित्र्याएर पनि बिजुली निकासी हुन सकेन । यसको मुख्य कारण थियो, भारतीय बजारमा गिर्दो ऊर्जाको भाउ । केही जोर नचलेपछि नर्वेले दुई वर्षअघि यो आयोजनाबाट हात झिक्यो । लगानी बोर्ड ऐन लागू भइसकेको अवस्थामा तामाकोसी तेस्रो स्वतः उसको दायरामा आयो । अझ रोचक पक्ष त, एसएन पावरले अध्ययन गरिरहेकै बेलामा तामाकोसी तेस्रोलाई लगानी बोर्डले ऐनअनुसार सहजीकरण गरिरहेको थियो । एसएन पावरले हात झिकेपछि लगानी बोर्डले यसलाई कुन मोडलिटीबाट निर्माण गर्ने भनी विभिन्न छलफल चलायो ।

गत माघमा काठमाडौँमा भएको लगानी सम्मेलनमा १० वटा अन्तर्राष्ट्रिय प्रतिष्ठित कम्पनीले तामाकोसी तेस्रोमा चासो देखाए । डीपीआर र वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन (ईआईए) समेत भइसकेको यो आयोजना प्रतिस्पर्धामा जानु उपयुक्त हुन्छ भनी त्यसअनुसारको प्रक्रिया अघि बढाउने निर्णय लगानी बोर्डको पच्चीसौँ बैठकले गरेको थियो । यो निर्णयअनुसार उसले ऊर्जा मन्त्रालयमा राय र प्रतिक्रियाका लागि पत्राचार गरेको थियो । तर मन्त्रालयको नियत सुरुदेखि नै सफा देखिएको थिएन । लगानी बोर्डका पत्रहरूलाई उसले पूर्ण बेवास्ता गर्दै गयो । स्वयं प्रधानमन्त्री अध्यक्ष भएको निकायले गरेको निर्णयलाई ऊर्जा मन्त्रालयले पाखा लगाइदियो ।

जलविद्युतको 'ज' पनि थाहा कम्पनीले डेढ अर्ब डलरको आयोजना बनाउँछ भनेर लाटाले पनि पत्याउन सक्दैन लगानी बोर्डको अनुरोध, निर्णय र आग्रहलाई ऊर्जा मन्त्रालयले किन उपेक्षा गरेको होला भन्ने कुरो अहिले आएर खुल्यो । ऊर्जा मन्त्रालयले विद्युत् ऐन र लगानी बोर्ड ऐन, विद्युत् विकास नीति, जलविद्युत् सर्वेक्षणसम्बन्धी अनुमतिपत्रको कार्यविधि, स्थापित परम्पराको मात्र उल्लंघन गरेन, सीधै भ्रष्टाचारजन्य कृत्य गर्‍यो, तामाकोसी तेस्रो बेचबिखन गरेर । हिजो विनाप्रतिस्पर्धा एउटा विवादास्पद कम्पनीलाई प्रक्रिया नपुर्याई ऊर्जा मन्त्रालयले बूढीगण्डकी बेच्दा कानूनका 'रखवाला' हरूले आँखा चिम्लिदिए ।

माओवादीले गरेपछि कानून पनि नलाग्दो रहेछ भन्ने बुद्धत्व प्राप्त गरी झन् हौंसिएर ऊर्जा मन्त्रालयले एकपछि अर्को गर्दै खोलानाला बेच्दै गयो । त्यसैको कसीमा तामाकोसी तेस्रो बेचन पनि ऊर्जासचिवलाई ठूलो आँट आयो । पछाडि सिंगो शर्माको 'फौज' ले सहयोग गरिरहेकै थियो । सञ्चारमाध्यममा जतिसुकै लेखिए पनि सचिव उपाध्यायलाई केही फरक पर्ने थिएन । हिजो मान्छे मार्ने र बैंक लुट्ने माओवादीलाई अहिले त आदेशका भरमा खोलानाला बेचबिखन गर्न पाएका छन्, जुन उनीहरूका लागि सामान्य हो । तर नेपाल सरकारका सचिव भनेको ऐन कार्यान्वयन गर्ने-गराउने र गर्न पठाउने सर्वाेच्च निकाय हो । कसैले कानून उल्लंघन गर्दा कारबाही गर्ने अर्धन्यायिक अधिकारप्राप्त अधिकारी हो । यति सामान्य कुरालाई पनि बेवास्ता गरी जे गरे पनि हुन्छ भन्ने घमण्डका साथ यी कृत्य भइरहेका छन् ।

अध्ययन पूरा भइसकेपछि कुनै पनि प्रवर्द्धकले त्यसको प्रतिवेदन सरकारलाई बुझाउनुपर्छ, यो ऐनमै व्यवस्थित छ । प्रवर्द्धक आफैले गर्न नसकेपछि त्यो स्वतः सरकारको हुन्छ र यसरी लगानीयोग्य बनाएर बुझाइएको ती प्रतिवेदन सरकारी सम्पत्ति हुन् । तामाकोसी तेस्रोको हकमा न्यूनतम बिलवीजक भएको एक अर्ब २० करोड रुपैयाँको लगानी भएको छ । यो पैसा असुलेर, अझ प्रतिस्पर्धा गराएर जसले बढी दिन्छ उसैलाई आयोजना बनाउन दिने परम्परा र नीतिविपरीत ऊर्जा मन्त्रालयले रातारात सुटुक्क गैरआवासीय नेपाली संघका अध्यक्ष भवन भट्टको माखो नमारेको कम्पनीलाई दिलाउनुको उद्देश्य कमिसन नै हो ।

अर्काको क्षेत्र छुने गरी कसैले लाइसेन्स संशोधन गरेमा १३ पाने भराएर हुर्मत लिने अख्तियार पनि पछिल्ला दिनमा मौन रहँदै आएको राज्यका सबै निकायको मिलिभगत देखिन्छ ।

किनभने भट्टले अबको पाँच वर्षभित्रमा यो आयोजना अरू कुनै कम्पनीलाई हस्तान्तरण गर्दा मात्र पनि उनलाई न्यूनतम एक अर्ब २० करोड रुपैयाँ हात पर्नेवाला छ । अर्थात् तामाकोसी तेस्रोमा भट्टइतरका कुनै अन्य अन्तर्राष्ट्रिय वा राष्ट्रिय कम्पनीले बनाउन चाहेमा एसएन पावरले बनाइदिएको त्यो प्रतिवेदन लिन त्यति रकम बुझाउनुपर्छ । लाइसेन्स हात लगाउनुपछाडिको अन्तर्य यही हो । रातारात दिनुको पछाडि आउने कमिसनको अर्को थुप्रोको लालच हो । बूढीगण्डकीको लाइसेन्स हात पारेको कम्पनीले पनि कमिसन दिएकै हो ।

राज्यका निकायले बनाउनुपर्ने जलाशययुक्त आयोजना (लाडटाड) निजी क्षेत्रलाई दिनुको कारण पनि त्यही हो । यसरी ऊर्जा मन्त्रालय स्वयं लाइसेन्सको दलाली गर्ने भएपछि गतिला कम्पनीको हातमा लाइसेन्स पर्दैन । जस्तो-चिलिमेले २७० मेगावाटका चारवटा लाइसेन्स पाएर निर्माणको आधाभन्दा बढी चरणमा पुर्याइसकेको छ । उसले लाइसेन्स खोज्दा पाएको छैन । चिलिमेले गर्न सक्छ भन्ने मान्यता स्थापित भइसकेको छ । अर्थात् गर्न सक्नेले लाइसेन्स पाउँदैन । किन पाउँदैन भने चिलिमे, जलविद्युत् लगानी तथा विकास कम्पनीहरूले लाइसेन्स पाएपछि कमिसन दिन सक्दैनन् । तर कमिसन आउनेपछि जस्तोसुकै कम्पनी होस्, त्यसले भने पाउँछ ।

ऊर्जा मन्त्रालयका अहिलेका व्यवहार र गतिविधिले यी कुरा स्थापित गर्छ । कमिसन नपाउने हो भने एउटै प्रश्नको उत्तर दिए पुग्छ—अध्ययन भएर निर्माणमा लैजान सक्ने तामाकोसी तेस्रो र बूढीगण्डकी जस्ता आयोजनाको प्रतिस्पर्धा किन गरिएन ? नियत सफा भइदिएको भए अवश्य प्रतिस्पर्धा हुन्थ्यो ।

ऊर्जा मन्त्रालयले जबजब लाइसेन्स बेच्छ अनि भन्छ— हामीसित पैसा छैन । सर्वसाधारणबाहेक नेपालका वितीय तथा गैरवितीय संगठित संस्थाहरूसित कति पैसा छ भन्ने तथ्य त स्वयं तत्कालीन ऊर्जामन्त्री शर्मालाई थाहा छ । उनैले एक दर्जन सार्वजनिक निकाय (कर्मचारी सञ्चय कोषलगायत) बोलाएर जलविद्युत्मा कति लगानी गर्न सकिन्छ भनेर सोध्दा जवाफ आएको थियो— हरेक वर्ष ५६ अर्ब रुपैयाँ, तत्काल ८८ अर्ब रुपैयाँ । यो तथ्य नै पर्याप्त छ कि नेपालको आन्तरिक खपतको लागि आवश्यक पर्ने पैसा यहीं छ भनेर । त्यो पैसालाई उचित ठाउँमा लगाउन आवश्यक छ ।

हामी जलविद्युत्मा जति धनी छौं भनेर उफ्रे पनि यथार्थ भने अर्कै छ । एक दशक लगाएर पूर्ण अध्ययन भएका आयोजना हातमा गन्न सकिने अवस्थामा छ । बूढीगण्डकी र तामाकोसी तेस्रो मात्र पूर्ण अध्ययन (डीपीआर बनेका) भएका आयोजना हुन् । अरु जलस्रोतमा धनी भनिएका आयोजना पहिचानसम्म भएका हुन् । आयोजना पहिचानदेखि डीपीआरसम्मको चरणमा आइपुग्दा राज्यको प्रशस्त समय र पैसा खर्च भइसकेको हुन्छ । कुनै पनि कम्पनीलाई लाइसेन्स दिनु आफैँमा ठूलो कुरा होइन, तर स्थापित कानुनी प्रक्रिया पूरा नगर्ने हो भने जसले जे गरे पनि हुन्छ, जुन अहिले भइरहेको छ । ठेक्का दिँदा किन प्रस्तावक ठेकेदार कम्पनीले काम गरेको अनुभव मागिन्छ ? अहिले जलविद्युत्को 'ज' पनि थाहा नपाएको, लगानीको अतोपत्तो नभएको कम्पनीले एक अर्ब ५० करोड डलरको आयोजना बनाउँछ भनेर लाटाले पनि पत्याउन सक्दैन । एसएन पावरजस्ता प्रतिष्ठित अन्तर्राष्ट्रिय कम्पनीले लगानी गर्न नसकेको टीबीआईले गर्न सक्छ भन्नेमा स्वयं ऊर्जासचिव उपाध्याय नै विश्वस्त छैनन् । यो मनोमानी बढ्दै गइरहेको छ ।

कर्णाली बेसिन प्वाल पारिइसकेको छ । यिनै सचिवले धमाधम कर्णाली चिसापानीमा अन्य लाइसेन्स जारी गरे भने अचम्म नमान्ने हुन्छ । किनभने त्यो गुरुयोजना हो । गुरुयोजना मास्ने गरी लाइसेन्स दिन पाउँदैन भनेर स्वयं मन्त्रालयले लागू गरेको कार्यविधिमा समेत उल्लेख छ । आफैँ बनाएको कार्यविधि आफैँ उल्लंघन गर्दै लाइसेन्स दिनु भनेको कानून हातमा लिनु हो ।

बूढीगण्डकी बेचिँदा मौन रहेको अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग तामाकोसी तेस्रोमा यति अराजक खेल हुँदा मौन बस्नु स्वाभाविकै हो । अर्काको क्षेत्र छुने गरी कसैले लाइसेन्स संशोधन गरेमा १३ पाने भराएर हुर्मत लिने अख्तियार पनि पछिल्ला दिनमा मौन रहँदै आएको काले राज्यका सबै निकायको मिलिभगत देखिन्छ ।

श्रोत: अभियान, २०७४/०७/१४

तमोर आयोजनाको अध्ययन सम्पन्न गर्न प्राधिकरणलाई आग्रह

विद्युत् विकास विभागले तोकिएको समयभित्रै तमोर जलाशय आयोजनाको अध्ययनको कार्य सम्पन्न गरी निर्माण प्रक्रिया शुरु गर्न नेपाल विद्युत् प्राधिकरणलाई आग्रह गरेको छ ।

विभागले अध्ययनको काम सम्पन्न गर्न र त्यसपछि के कति क्षमतामा आयोजना निर्माण गर्ने हो, सो को समेत प्रस्ट खाका पेश गर्न प्राधिकरणको ध्यानाकर्षण गराएको छ ।

प्राधिकरणले सो आयोजनाको क्षमता ७ सय २० मेगावाटको हुने बताएको छ । तर विभागले भने कति क्षमताको अध्ययन गर्न अनुमतिपत्र दिइएको हो सोही आधारमा काम गर्न प्राधिकरणलाई आग्रह गरेको छ । विभागले सोमवार सम्बद्ध पक्षसँग गरेको छलफलमा अध्ययनको काम सम्पन्न गर्न प्राधिकरणको ध्यानाकर्षण गराएको हो ।

विभागका महानिर्देशक नवीनराज सिंहले क्षमता वृद्धिभन्दा पनि तोकिएको समयमा नै अध्ययन सकेर काम शुरु गर्न प्राधिकरणको ध्यानाकर्षण गराएको जानकारी दिए ।

तमोर जलाशयकै क्षेत्रमा पर्ने गरी यसअघि नै विभागले ३७.६ मेगावाट क्षमताको काबेली ए र २१.६ मेगावाटको तल्लो हेवालाई अनुमतिपत्र दिएको छ । ती दुई आयोजनाका कारण तमोर जलाशययुक्त आयोजनाको क्षमता ७ सय २० मेगावाट बनाउन नसकिने धारणा विभागको छ ।

तर प्राधिकरणले भने प्राकृतिक स्रोतको उच्च सदुपयोग गर्ने भएकाले ७ सय २० मेगावाटमा नै निर्माण गर्नुपर्ने धारणा राख्दै आएको छ । महानिर्देशक सिंहले भने अध्ययन सकिएपछि क्षमताका बारेमा समेत निर्णय हुने बताए ।

छलफलमा प्राधिकरण तथा जलाशय वरपर पर्ने आयोजनाका प्रतिनिधिलगायतको सहभागिता रहेको थियो । रासस

श्रोत: अभियान, २०७४/०७/१४

सिकलेस जलविद्युत् आयोजना : परीक्षण उत्पादन शुरू

३ साताभिन्न राष्ट्रिय प्रसारण लाइनमा जोडिने

सुरेन्द्र पौडेल

कास्कीको सिकलेसमा सञ्चालित सिकलेस जलविद्युत् आयोजनाबाट विद्युत्को परीक्षण उत्पादन शुरू भएको छ । रू. २ अर्ब ५ करोडको लागतमा निर्माण पूरा भई आयोजनाबाट परीक्षण उत्पादन थालिएको आयोजनाका निर्देशक किरण केसीले आर्थिक अभियानलाई बताए । १३ मेगावाट क्षमताको उक्त आयोजनाको प्रवर्द्धक सिकलेस हाइड्रोपावर कम्पनी हो ।

केसीले आयोजनाबाट उत्पादित विद्युत् परीक्षणपछि ३ साताभिन्न राष्ट्रिय प्रसारण लाइनमा जोडिने जानकारी दिए । आयोजनाको निर्माण साढे ३ वर्ष अघि शुरू भएको हो । २ वर्षमा निर्माण सम्पन्न गर्ने लक्ष्य भए पनि भूकम्प र नाकाबन्दीले निर्माण कार्य डेढ वर्ष ढिलो भएको उनले बताए ।

मादी गाउँपालिका (साविक पाचौँ गाउँ विकास समिति)स्थित सिकलेस गाउँनजिकैको मङ्क्युखोलामा बाँध बनाई जम्मा गरिएको पानीलाई सुरुङबाट ३ किलोमिटर तल झारेर विद्युत् उत्पादन गरिएको छ । उत्पादित विद्युत् १३२ केबी प्रसारण लाइन लेखनाथस्थित बूढीबजामा जडान हुँदै छ । आयोजनास्थलदेखि प्रसारण लाइनसम्मको २५ किलोमिटर दूरीको प्रसारण लाइनमध्ये आधा आयोजनाले नै बनाएको केसीले जानकारी दिए । उनका अनुसार प्रसारण लाइन बनाउन मात्र आयोजनाले करीब रू. ३० करोड खर्च गरेको छ ।

आयोजनाको निर्माण कार्य केसी कन्स्ट्रक्सनले गरेको हो । आयोजनामा नेपाल बैङ्कको अगुवाइमा सातओटा विभिन्न बैङ्कले लगानी गरेका छन् । आयोजनाको विद्युत्गृहमा ६ दशमलव ५ मेगावाट क्षमताको २ ओटा 'पेल्टन टर्बाइन' छन् । 'रन अफ रिभर' प्रविधिमा बनेको उक्त आयोजनाले नेपाल विद्युत् प्राधिकरणसँग हिउँदको समयमा प्रतियुनिट ७२ वर्षायामको समय प्रतियुनिट ४ रुपैयाँमा विद्युत् खरीदविक्री सम्झौता (पीपीए) गरेको छ ।

आयोजनाबाट विद्युत् उत्पादन शुरू भएपछि लोडशेडिङ घटाउन केही भए पनि योगदान पुग्ने अपेक्षा गरिएको छ । सिकलेस जलविद्युत् आयोजनाका लगानीकर्ताले यसअगाडि ४ मेगावाट क्षमताको गण्डकी हाइड्रोपावर, १ मेगावाट क्षमताको सेती १ र ४ दशमलव ५ मेगावाट क्षमताको सेती २ परियोजनामा लगानी गरिसकेका छन् ।

७ मेगावाट क्षमताको युनाइटेड इदिमर्दी र ४ दशमलव ५ मेगावाट क्षमताको विजयपुर दोस्रोको निर्माण जारी छ । इदिमर्दी १ अर्ब २५ करोड रुपैयाँ र विजयपुर दोस्रोमा ९० करोड रुपैयाँ लगानी हुँदै छ । 'हाम्रो समूहले जलविद्युत् क्षेत्रमा लगानी बढाइरहेको छ,' केसीले भने, 'देशको समृद्धिका लागि जलविद्युत् क्षेत्रमा लगानी बढाउन आवश्यक छ ।'

श्रोत: अभियान, २०७४/०७/१४

काबेली 'बी वान' ९५ प्रतिशत पूरा : फागुनदेखि उत्पादन शुरू

खविन लुइटेल

पाँचथर र ताप्लेजुङको सीमाबाट बगेको काबेली नदीमा निर्माण भइरहेको काबेली 'बी वान' आयोजना निर्माण सम्पन्नको चरणमा पुगेको छ । २०७२ असोजदेखि निर्माण शुरू भएको आयोजनाको हालसम्ममा पाइपलाइन, ब्यारेज र पावर हाउसको ९५ प्रतिशत काम सम्पन्न भएको बताइएको छ ।

अब पावर हाउसमा मेशिन जडान गर्न मात्र बाँकी रहेको प्राविधिक प्रमुख हस्तमान राईले जानकारी दिए । उनका अनुसार इण्टेक र बालुवा थिगार्ने पोखरीको ९५ प्रतिशत र सर्च ट्याङ्कीको ८० प्रतिशत काम सम्पन्न भएको छ । कुनै प्राकृतिक विपत्ति नआए आयोजनाको निर्माण आगामी फागुनसम्ममा सम्पन्न गरी उत्पादन शुरू गर्ने लक्ष्य राखिएको आयोजनाले जानकारी दिएको छ ।

आयोजनाको निर्माण जिम्मा लिएको कम्पनी अरुण काबेली पावर लिमिटेडले काबेली बी वानसँगै जिल्लाको याङवरक गाउँपालिका-६ र हिलिहाङ गाउँपालिका-१, लाई प्रभाव क्षेत्र बनाएर ९ दशमलव ९ मेगावाट क्षमताको काबेली बी 'वान' क्यास्केड निर्माणका लागि समेत प्रक्रिया अघि बढाएको बताएको छ । आयोजना सम्पन्न भएपछि २५ मेगावाट विद्युत् उत्पादन हुनेछ । पाँचथरको थर्पू र ताप्लेजुङको थुम्वेदिन गाविसमा पर्ने इवा काबेली दोभानमा आयोजनाको ड्याम साइट निर्माण भएको छ । आयोजनानले मेची अञ्चलमै पहिलोपल्ट सुरुडमार्फत नभई फलामको पाइपमार्फत ड्याम साइटबाट टर्वाइनसम्म पानी पुर्याउन लागेको हो । ४ सय ३८ रोपनी क्षेत्रफलमा फैलिएको आयोजनाले जग्गा ६ करोड रुपैयाँमा खरीद गरिसकेको छ भने पाइप बिछ्याउने ठाउँ बनाउँदा पहिरो गएकोले स्थानीयलाई रु. १ करोडभन्दा बढी क्षतिपूर्तिसमेत दिएको आयोजनाका सामाजिक परिचालक डिल्ली सुवेदीले जानकारी दिए ।

प्रतिसेकेण्ड ३५ हजार लिटर पानीको सहायताले वर्षायामको ६ महीनामा २५ मेवा विद्युत् उत्पादन हुने र हिउँदको समयमा समेत १० मेवाभन्दा कम नहुने आयोजनाको लक्ष्य छ । आयोजना सम्पन्न गर्नुभन्दा पहिले काबेली कोरिडोर बनिसक्नु पर्नेछ । कोरिडोर निर्माण सम्पन्न भएलगत्तै निर्माण सम्पन्न गर्दा मात्रै उत्पादित विद्युत् खेर नजाने देखिन्छ । रु. ४ सय करोडको लगानी अनुमान गरिएको आयोजनाको ७० प्रतिशत (२ सय ८० करोड) बैङ्क तथा वित्तीय संस्था र बाँकी ३० प्रतिशत लगानीकर्ताबाट जुटाइने बताइएको छ ।

आयोजनाले स्थानीयका लागि शेयर जारी गरिसकेको छ । आयोजनाले प्रभावित क्षेत्रका बासिन्दाका लागि करीब २५ किलोमिटर सडक निर्माण गरिदिनुका साथै विद्युतीकरणका लागि समेत सहयोग गरेको निर्माण कम्पनीले जानकारी दिएको छ । त्यस्तै, प्रभावित क्षेत्र पाँचथरको नागीवासीलाई एम्बुलेन्स खरीद गरिदिने र अमरपुरवासीलाई खानेपानीको मुहान खरीद गरिदिने सम्झौता भइसकेको आयोजनाले बताएको छ ।

अबको ४ महीनामा आयोजनाबाट विद्युत् उत्पादन हुनेगरी काम अघि बढिरहे पनि १ सय ३२ केभीए विद्युत् प्रसारणलाइन काबेली कोरिडोर समयमै सम्पन्न नहुने निश्चित जस्तै देखिएको छ । उत्पादित विद्युत् निर्यात गर्न नसक्दा आयोजनालाई प्रत्येक २४ घण्टामा २५ लाख घाटा हुने देखिएको आयोजनाले जानकारी दिएको छ ।

श्रोत: उर्जा खबर, २०१४/०७/१५

दोर्दी करिडोरमा जलविद्युत आयोजना निर्माण गर्न प्रतिस्पर्धा

देशभर जलविद्युत आयोजना निर्माणले गति लिइरहँदा दोर्दी खोला करिडोरमा पनि प्रवर्द्धकबीच प्रतिस्पर्धा बढ्न थालेको छ । यस करिडोरमा मात्र अहिले झन्डै आधा दर्जन आयोजना निर्माणाधीन छन् ।

दोर्दी खोलामा निर्माण भइरहेका आयोजनाबाट आगामी २ वर्षमा एक सय १६ मेगावाट विद्युत राष्ट्रिय प्रसारण लाइनमा जोडिँदैछ । उक्त परिमाणको विद्युत उत्पादन गर्न ४ प्रवर्द्धकले करिब १९ अर्ब रुपैयाँ लगानी गरेका छन् । भूकम्प र नाकाबन्दीको मारसमेत खेपेका आयोजनाको निर्माणले अहिले तीव्रता लिएको प्रवर्द्धकहरू बताउँछन् । ५४ मेगावाटको सुपर दोर्दी-ख, २५ मेगावाटको दोर्दी-ए, २७ मेगावाटको दोर्दी र १२.५ मेगावाटको दोर्दी-१ को काम धमाधम भइरहेको छ ।

करिडोरको सबैभन्दा माथिल्लो तटमा पिपुल्स हाइड्रो पावर कम्पनीले ५४ मेगावाटको सुपर दोर्दी निर्माण गरिरहेको छ । आयोजनाको निर्माण करिब २० प्रतिशत पूरा भएको कम्पनीका प्रबन्ध सञ्चालक केशवबहादुर रायमाझीले बताए ।

कम्पनीका अनुसार आयोजनाको झन्डै ५ किलोमिटर सुरुङमध्ये ५ सय ९२ मिटर पूरा भएको छ । यस्तै, आयोजनाले विद्युतगृह रहने स्थान ताँजे गाउँको फेदीमा लोदो र दोर्दी खोलाको दोभानमा (एक्सभेसन) खन्ने काम सुरु गरेको छ । बाँध क्षेत्रको काम पनि २० प्रतिशत पूरा भएको जनाइएको छ ।

आयोजनाबाट २०७६ असोज २० गतेभित्र विद्युत उत्पादन गर्ने लक्ष्य छ । कूल ८ अर्ब ७३ करोड रुपैयाँ लागत अनुमान गरिएको आयोजनामा जिल्लाबासीले मात्रै २७ करोड रुपैयाँ लगानी गरेका छन् । यसमध्ये ५ करोड २ लाख रुपैयाँ प्रभावित क्षेत्र ढोडेनी, फलेनी र बन्सारका स्थानीयले लगानी गरेका छन् ।

यसैगरी, कम्पनी लिबर्टी इनर्जी कम्पनीले २५ मेगावाटको सुपर दोर्दी-ख निर्माण गरिरहेको छ । आयोजनाबाट चालू वर्षमै विद्युत उत्पादन गर्ने लक्ष्य छ । आयोजनाको काम करिब ५० प्रतिशत पूरा भएको कम्पनीका सञ्चालक राजेन्द्र वस्तीले जानकारी दिए ।

कम्पनीका अनुसार कूल २ किलोमिटर ६ सय ५० मिटर सुरुङमध्ये एक हजार ९ सय मिटर सुरुङको काम पूरा भएको छ । ‘आयोजनाको ३ हजार २ सय मिटर क्षेत्रमा रहने पेनस्टक निर्माण पनि ९५ प्रतिशत सकिएको छ,’ वस्तीले भने, ‘विद्युतगृहको काम धमाधम भइरहेको छ, विद्युतगृहको प्रगति ५० प्रतिशत भइसक्यो ।’

साविकको ढोडेनी-७ तल्लो सिमिस्थित लोदो खोलाको दोभानमा बाँध बाँधेर झन्डै ५ किलोमिटर तल ढोडेनी-४ मालेबगरमा निर्माण गरिने विद्युतगृहमा पानी खसालिनेछ । कूल ४ अर्ब रुपैयाँको लागतमा निर्माण हुने आयोजनामा ९ बैकले २ अर्ब ७७ करोड ४० लाख रुपैयाँ लगानी गरेका छन् । आयोजनाबाट २०७५ कात्तिकमा विद्युत उत्पादन हुनेछ ।

सोही करिडोरमा लमजुङ विद्युत विकास कम्पनी (लेङ्को) को सहायक कम्पनी दोर्दी खोला जलविद्युत कम्पनीले साढे १२ मेगावाटको दोर्दी-१ निर्माण गरिरहेको छ । दोर्दी-१ ले २०७६ साउनमा विद्युत उत्पादन गर्ने लक्ष्य राखेको छ ।

आयोजनास्थल पूर्वी लमजुङको ढोडेनी, फलेनी र बन्सार गाउँमा पर्छ । यो आयोजना पानीको बहाबमा आधारित (आरओआर) हो । ढोडेनी-४ मा निर्माण गरिने बाँधबाट साढे २ किलोमिटर भूमिगत सुरुङ र ६ सय मिटर लामो पेनस्टक पाइपमार्फत ल्याइएको पानी विद्युतगृह रहने ढोडेनी-३ मा खसालिनेछ ।

कूल १ अर्ब ८६ करोड रुपैयाँ लागत अनुमान गरिएको आयोजना तोकिएकै समयमा सम्पन्न गर्न आवश्यक कामअघि बढाइएको कम्पनीका निर्देशक विनयकुमार भण्डारीले बताए ।

तीन वर्षअघि निर्माण सुरु भएको २७ मेगावाटको दोर्दी खोलाको पनि ५५ प्रतिशत काम पूरा भएको हिमालयन पावर पार्टनर लिमिटेडले जनाएको छ । आयोजनाका अनुसार अहिलेसम्म २ हजार ७ सय मिटर सुरुङमध्ये ९ सय मिटर पूरा भएको छ ।

आयोजनाको सिभिल निर्माण करिब ४७ प्रतिशत पूरा भएको र इलेक्ट्रो मेकानिकलको काम सुरु हुन लागेको आयोजनाका कार्यकारी निर्देशक एवं सञ्चालक गुरुप्रसाद ढकालले जानकारी दिए । 'सबै सामान खरिद गरी आयोजनास्थल ल्याइएको छ । अब जडान गर्ने काम मात्रै बाँकी छ,' उनले भने, 'अब चाडपर्व सकियो, कामदार थप्ने तयारीमा छौं ।'

बाँधको कामले पनि तीव्रता लिएको आयोजनाका साइट इन्चार्ज रामचन्द्र पौडेलले बताए । बाँध, बालुवा थिग्रयाउने पोखरी लगायत संरचनाको काम भइरहेको छ । बाँध क्षेत्रको मात्रै ७० प्रतिशत काम सकिएको आयोजनाले जनाएको छ । बन्द हडतालजस्ता गतिविधि नभए आगामी डेढ वर्षमा विद्युत उत्पादन हुने बताए ।

कूल ४ अर्ब २३ करोड ३५ लाख रुपैयाँ लागत अनुमान गरिएको आयोजनामा आइएमई समूह, गैरआवासीय नेपाली संघ (एनआरएनए) र स्थानीयको सेयर लगानी छ ।

आयोजनाबाट २०७४ मंसिरमा विद्युत उत्पादन गर्ने लक्ष्य थियो । तर, नाकाबन्दी र भूकम्पका कारण निर्माण डेढ वर्ष धकेलिएको छ । आयोजनामा साविकको ढोडेनी गाविसस्थित बन्सार नजिकै बाँध बाँधेर २.६७ किलोमिटर लामो पेनस्टक र २.७ किलोमिटर भूमिगत सुरुङमार्फत ल्याइएको पानी चिति-७ रामचोक बेँसीस्थित मर्स्याङ्दी नदी किनारमा निर्माण गरिएको विद्युतगृहमा खसालिनेछ ।

श्रोत: नेपाल समाचारपत्र , २०७४/०७/१५

बिद्युत राष्ट्रिय प्रसारण लाइनमा जोडीदै कालिकोट

कालीवहादुर मल्ल

बिद्युतको राष्ट्रिय प्रसारण लाइन नपुगेको विकट कालिकोटमा बिद्युत केन्द्रीय प्रसारण लाइन पुग्ने भएको छ । तत्कालिन उर्जा मन्त्रि हाल विना विभागिय मन्त्री महेन्द्र वहादुर शाहीको पहलमा कर्णाली क्षेत्रमा उत्पादन हुने बिद्युतलाई राष्ट्रिय प्रसारण लाइनमा जोड्नका लागि कैलालीको लम्कीदेखि कालिकोटको रेगिलघाटमा ४०० के.भी प्रसारण लाइनको डिपिआर निर्माण हुन लागेको हो ।

कर्णाली करिडोर अर्द्धगत ४०० के.भी. प्रसारण लाइनको डिपिआर निर्माणका लागि नेपाल बिद्युत प्राधिकरणले कालिकोटको खाँडाचक्र नगरपालिका-११ को रेगिलघाटमा जग्गा अधिग्रहणको प्रक्रिया शुरु गरेको छ ।

नेपाल सरकारको स्वामित्व भएको राष्ट्रिय प्रसारण ग्रिड कम्पनी लिमिटेडद्धारा निर्माणका लागि प्रस्तावित ४००।१३२ केवि सव स्टेसन निर्माणका लागि १ सय २० जनाको ३ हजार ९ सय ९० वर्गमिटर जग्गा अधिग्रहण गरी मुआवजा वितरणका लागि सूचना प्रकाशित गरिएको छ । ५ वर्ष भित्र निर्माण कार्य पुरा गरि सक्ने लक्ष्य सहित अगाडी बढाईको कर्णाली करिडोर बिद्युत प्रसारण लाइनको सव स्टेसन तयार गर्न लागेको हो ।

‘बिद्युत नपुगेको कर्णालीमा बिद्युतको राष्ट्रिय प्रसारण लाइन जोड्ने तयारीका साथ यो काम अगाडी बढाइएको विना विभागिय मन्त्री शाहीले बताए । ’ उनले भने,–‘कर्णाली बेसिनमा उत्पादन हुने बिद्युत यसै ग्रिडमार्फत राष्ट्रिय प्रसारण लाइनमा जोड्ने तयारी छ ।’

कर्णाली बेसिनमा उत्पादन हुने तिला-१ र २, फुकोट कर्णाली लगाएतका जलबिद्युत आयोजनाहरु यसै ४०० के.भी प्रसारण लाइनमार्फत राष्ट्रिय प्रसारण लाइनमा जोड्ने तयारी भइरहेको मन्त्री शाहीको भनाइ रहेको छ । ‘तिला-१ र २, फुकोट कर्णाली जलबिद्युत आयोजनाहरु बन्दैछन् ।’ उनले भने,–‘ति आयोजनाहरुबाट उत्पादन हुने बिद्युतलाई यसै प्रसारण लाइनमार्फत राष्ट्रिय प्रसारण लाइनमा जोड्न तयारी भइरहेको छ ।’

तत्कालका लागि कर्णालीमा राष्ट्रिय प्रसारण लाइनको बिद्युत जोड्नका लागि दैलेखबाट ३३ के.भि प्रसारण लाइनलाई जोडेर कालिकोटको खाँडाचक्र नगरपालिका एउटा ग्रिड राखिने र रास्कोट नगरपालिकाका अर्को ग्रिड राख्ने तयारी पुरा भएको मन्त्री शाहीले बताए ।

‘तत्कालमा जलबिद्युत आयोजना निर्माणका लागि आवश्यक पर्ने बिद्युतका लागि दैलेखबाट ३३ के.भि. बिद्युत प्रसारण लाइन जोडिने छ ।’ उनले भने,–‘त्यसैमार्फत कालिकोटमा बिद्युतीकरण गर्ने तयारी गरिएको छ ।’ जिल्ला सदरमुकाम वहेका गाउपालिकाहरुमा बिद्युत नभएर अन्धाककार थियो राष्ट्रिय प्रसारण लाइन जडान भए पछि कालिकोट झलमल्ल हुने भयो भन्दै खुसि व्यक्त गर्दछन कालिका गाउपाकिका स्थानीयवासी विरेन्द्र आचार्य । यस्तो नमुनायोग्य काम गर्ने महेन्द्रवहादुर शाही जस्ता व्यक्तिलाई जनताले विजय गराएमा समृद्ध कालिकोट हुने

श्रोत: उर्जा खबर, २०१४/०७/१५

प्राधिकरणले ५ सबस्टेसन निर्माण गर्न ठेकेदार छनोट गर्यो

नेपाल विद्युत प्राधिकरणले एसियाली विकास बैंक (एडिबी) को ऋण सहयोगमा निर्माण हुने ५ सबस्टेसनका लागि ठेकेदार छनोट गरेको छ । काठमाडौं उपत्यका र यससँग जोडिएका जिल्लाको वितरण प्रणाली सहज बनाउन निर्माण हुने ६ मध्ये ५ सबस्टेसनको ठेकेदार छनोट गरिएको हो ।

मुलपानी, फुटुङ र चापागाउँ १३२/११ केभी सबस्टेसन निर्माण गर्न चीनको पिंगाओ ग्रुप कम्पनी छनोटमा परेका प्राधिकरण आयोजना व्यवस्थापन निर्देशनालयका प्रमुख मनोज सिलवालले बताए । उनका अनुसार लफसीफेदी २२०/१३२ र चाँगुनारायण १३२/११ केभी सबस्टेसन निर्माण गर्न चीनकै साइनो स्टिल कम्पनी छनोट भएको छ । 'बोलपत्र आह्वानबाट छनोटमा परेका कम्पनीलाई सम्झौता गर्न पत्र पठाइएको छ,' उनले बुधबार **उर्जा खबर**सँग भने । यस्तै, बाह्रबीसे २२०/१३२ केभी सबस्टेसन निर्माण गर्न आह्वान गरिएको बोलपत्रमा प्रस्तावक कम्पनीको मूल्यांकन भई छनोट चरणमा रहेको जनाइएको छ ।

एडिबीकै ऋण सहयोगमा अघि बढ्ने अन्य उप-आयोजनाका लागि ठेकेदार छनोट प्रक्रियामा रहेको सिलवालले बताए । 'रत्नपार्क र महाराजगञ्ज क्षेत्रको वितरण प्रणाली भूमिगत बनाउन बोलपत्र आह्वान भइ प्रस्ताव मूल्यांकन भइरहेको छ,' उनले भने, 'स्मार्ट मिटर जडान गर्न पनि प्रतिस्पर्धा आह्वान भएको छ ।'

थप ७ उपआयोजनाका लागि परामर्शदाता नियुक्त गर्न परेको आर्थिक प्रस्ताव मूल्यांकन गरेर एडिबी पठाइएको छ । यी उपआयोजनामा ऋण लगानी गर्न प्राधिकरण र एडिबीबीच गत असारमा सम्झौता भएको थियो ।

एडिबीले उपत्यकाको वितरण तथा प्रसारण प्रणाली सुधार गर्न सबस्टेसन, भूमिगत वितरण लाइन निर्माण र स्मार्ट मिटर जडान गर्न १८ अर्ब ५४ करोड रुपैयाँ ऋण सहयोग गरेको छ ।

श्रोत: नयाँ पत्रिका, २०७४/०७/१६

बुढीगण्डकी प्रोकमा सिद्धार्थ क्यापिटलले लगानी अगुवाइ गर्ने

उमेश पौडेल

बुढीगण्डकी प्रोक जलविद्युत् कम्पनीमा सिद्धार्थ बैंकको सहायक कम्पनी सिद्धार्थ क्यापिटलले लगानी गर्ने भएको छ । सो जलविद्युत्को अध्ययन तथा निर्माणको लाइसेन्स नेपाल सरकारको पूर्ण स्वामित्वमा रहेको चिलिमे जलविद्युत् कम्पनीले पाएको थियो । कुल ४ सय २० मेगावाट क्षमताको सो आयोजना निर्माण गर्न सिद्धार्थ क्यापिटलले पुँजी लगानी गर्ने भएको हो ।

बुढीगण्डकी प्रोकमा लगानी गर्न चिलिमे र सिद्धार्थ बैंकका व्यवस्थापकबीच छलफल अगाडि बढिसकेको चिलिमेका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत दामोदर भक्त श्रेष्ठले बताए । चिलिमेले यसअघि सिद्धार्थ क्यापिटललाई कम्पनीको सेयर खरिद-बिक्री गर्न सेयर रजिस्टार (आरटिएस) तोकेको थियो । ‘धेरै समयदेखि सिद्धार्थ बैंकले चिलिमेका आयोजनामा लगानी गर्ने इच्छा देखाएको थियो,’ श्रेष्ठले भने, ‘उसले एकल र विभिन्न अन्य बैंक तथा लगानीकर्ता कम्पनीहरूको अगुवाइ गरेर लागनी गर्छु भन्ने प्रस्ताव गरेको छ ।’

चिलिमेले गत महिना अध्ययन गर्ने लाइसेन्स प्राप्त गर्नेबित्तिकै आयोजनाको फिजिबिलिटी अध्ययन गर्ने काम सुरु गरिसकेको छ । कम्पनीले फिजिबिलिटी अध्ययनका काम एक वर्षभित्र सकाउने र लगत्तै विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन (डिपिआर)को काममा अगाडि बढ्ने योजना रहेको श्रेष्ठले जानकारी दिए ।

कुल ४० अर्ब रुपैयाँ लगानी अनुमान गरिएको यो आयोजनामा चिलिमेको ५१ प्रतिशत सेयर रहनेछ भने बाँकी लगानी सर्वसाधारण र अन्य लागनीकर्ताबाट उठाइने उनले बताए । २ वर्षपछि आयोजना निर्माणको सुरुवात गर्ने लक्ष्य राखेको कम्पनीले प्रोकमा १२ अर्ब चिलिमेकै खाताबाट लगानी गर्ने भएको छ । बाँकी २८ अर्ब रुपैयाँ भने सिद्धार्थ क्यापिटलको अगुवाइमा अन्य बैंकहरू, नागरिक लगानी कोष, कर्मचारी सञ्चय कोष तथा जलविद्युत् लगानी तथा विकास कम्पनी लिमिटेड तथा सर्वसाधारणको सेयरमार्फत लगानी जुटाउने योजना रहेको श्रेष्ठले बताए ।

यसअघि असोजमा चिलिमेले ५ सय ८५ मेगावाट क्षमताका दुईवटा अयोजनाको अनुमतिपत्र (लाइसेन्स) पाइसकेको छ । विद्युत् विकास विभागले गोरखामा रहेको ४ सय २० मेगावाट क्षमताको बुढीगण्डकी प्रोकसँगै बझाङको सेती नदी तेस्रो १ सय ६५ मेगावाट क्षमताको अध्ययन अनुमति पनि चिलिमेलाई दिएको छ । निर्माणाधीन आयोजना निर्माणको अन्तिम चरणमा पुग्न लागेको बताउँदै उनले भने, ‘नयाँ आयोजनाको समेत अध्ययन अनुमतिपत्र पाएपछि कम्पनीको बजार मूल्य बढ्छ र सेयर बजारमा समेत सकारात्मक प्रभाव पर्छ ।’ यी दुवै आयोजना दुई वर्षभित्र अध्ययन सकेर निर्माण सुरु गर्ने कम्पनीको लक्ष्य छ । चिलिमेले ती आयोजनाका निर्माण गर्न फरक-फरक कम्पनी स्थापना गर्ने जनाएको छ ।

कम्पनीले हाल रसुवागढी, माथिल्लो सान्जेन, सान्जेन, मध्यभोटेकोसी जलविद्युत् आयोजना निर्माण गरिरहेको छ । ती आयोजना सन् २०१८ को डिसेम्बरसम्ममा निर्माण सकिनेछन् । रसुवागढी १ सय ११ मेगावाट, मध्यभोटेकोसी १ सय २ मेगावाट, माथिल्लो सान्जेन १४.८ मेगावाट र सान्जेन ४२ मेगावाट क्षमताका आयोजना हुन् । कम्पनीले निर्माण गरिरहेका र अध्ययन अनुमतिपत्र पाएका आयोजनाको कुल क्षमता ८ सय ५५ मेगावाट हुनेछ ।

बुढीगण्डकी प्रोकको लागत ४० अर्ब र सेतीको २५ अर्ब रुपैयाँ लाग्ने अनुमान गरिएको छ । ती आयोजनामा नेपाल विद्युत् प्राधिकरण, चिलिमे कम्पनी, कर्मचारी सञ्चय कोष, नागरिक लगानी कोष, बिमा संस्थान र अन्य विभिन्न

बैंक तथा वित्तीय संस्थाले लगानी गर्ने र सम्बन्धित जिल्ला र गाउँपालिका तथा प्रभावित क्षेत्रका नागरिकले समेत लगानी गर्ने गरी निर्माण हुनेछन् ।

श्रोत: काव्तिपुर, २०७४/०७/१६

सिक्लेस जलविद्युत् आयोजना सम्पन्न

कास्कीको मादी गाउँपालिका सिक्लेसमा १३ मेगावाट क्षमताको सिक्लेस जलविद्युत् आयोजना निर्माण सम्पन्न भएको छ ।

आयोजनाले हाल विद्युत् उत्पादनपूर्व आवश्यक चार्जिङ र परीक्षणको काम गरिरहेको छ । आयोजना निर्देशक किरण केसीका अनुसार मड्यु खोलाको पानीलाई डेढ किलोमिटर नहर र ८ सय मिटर पाइपबाट विद्युत् गृहसम्म पुर्याइएको छ । 'निर्माण सकिएर र उपकरण जाँचको काम भइरहेको छ,' केसीले भने, 'यही कात्तिक २६ मा पानी हालेर विद्युत् उत्पादन परीक्षण गरिनेछ ।

मंसिर पहिलो सातादेखि व्यावसायिक उत्पादन हुनेछ ।' आयोजनाले बाँधस्थलदेखि विद्युत् गृहसम्मका सबै उपकरणको परीक्षण गरिरहेको छ । उत्पादित बिजुलीलाई १४ किलोमिटर तल रहेको २५ मेगावाट क्षमताको अपर मादी जलविद्युत् आयोजनाको सबस्टेसनमा जोडिने उनले बताए । त्यहाँबाट लेखनाथस्थित विद्युत् प्राधिकरणको सबस्टेसनमा यसअघि नै प्रसारण लाइन जडान भइसकेको छ । आयोजना रन अफ दि रिभर प्रकृतिको हो । आयोजना करिब २ अर्ब ५ करोड रुपैयाँको लागतमा सम्पन्न भएको केसीले बताए । यसमा पोखराको चर्चित केसी गुपको मुख्य लगानी छ । अन्य लगानीकर्तामा पोखरेली व्यवसायी र एनआरएन उपाध्यक्ष कुल आचार्यलगायत गैरआवासीय नेपाली पनि छन् ।

नेपाल बैंकको अगुवाइमा ७ बैंकले आयोजनामा लगानी गरेका छन् ।

दुई वर्षमा सक्ने भन्दै चार वर्षअघि निर्माण सुरु भए पनि भूकम्प र नाकाबन्दीका कारण डेढ वर्ष ढिला भएको केसीले बताए । उनका अनुसार आयोजनाका लागि पोखरादेखि पर्यटकीय गाउँ सिक्लेससम्मको ४४ किलोमिटर सडकसमेत बनाउनुपरेको र अहिले नियमित मर्मत भइरहेको छ । आयोजनाले ९ मेगावाट ९ सय ६८ किलोवाट विद्युत्को सुख्खायाममा ७ रुपैयाँ र वर्षायाममा ४ रुपैयाँ प्रतियुनिट छ भने बाँकी ३ मेगावाट ३२ किलोवाट बिजुली भने सुख्खायाममा ८ रुपैयाँ ४० पैसा र वर्षायाममा ४ रुपैयाँ ८० पैसामा बिक्री गर्ने गरी सम्झौता भएको केसीले बताए ।

श्रोत: नयाँ पत्रिका, २०७४/०७/१६

सिँगटी खोला जलविद्युत् आयोजनाको ४५ प्रतिशत काम पूरा

०७५ चैत मसान्तभित्र विद्युत् उत्पादन गरिसक्ने लक्ष्य-

दोलखाको उत्तरी गाउँ लामिडाँडा र बाबरेमा निर्माणाधीन सिँगटी खोला जलविद्युत् आयोजनाले ४५ प्रतिशत निर्माणकार्य सम्पन्न गरेको छ । ०७३ को असारबाट निर्माणकार्य थालनी गरेको आयोजनाले ५ हजार ६ सय मिटर लामो टनेलमध्ये अहिलेसम्म २ हजार १ सय ५० मिटर टनेल खनेको आयोजना प्रमुख मनोहरि सापकोटाले जानकारी दिए ।

उनले भने, 'चार तहबाट टनेल निर्माणको काम भइरहेको छ । दैनिक १२ मिटर टनेल निर्माण हुन्छ ।' त्यस्तै आयोजनाको बाँध निर्माणको काम भने ८० प्रतिशत सम्पन्न भइसकेको छ । बाबरेको सोरुडखोला दोभानमा निर्माण भइरहेको बाँधसँगै डिसेन्डिड बेसिनको काम पनि ८० प्रतिशत सम्पन्न भइसकेको उनको भनाइ छ ।

त्यस्तै पावरहाउस निर्माणको काम २० प्रतिशत सम्पन्न भइसकेको छ । आयोजनाको पेनस्टकको काम भने २४ प्रतिशत पूरा भइसकेको छ । डिसेन्डिड बेसिनमा भने गत असारमा आएको बाढीले सामान्य क्षति गरेको थियो । अहिले हाइड्रोमैकानिकलतर्फको कामसमेत अगाडि बढिरहेको छ । क्रिम हाइडिल प्रालि बुटवलले जिम्मेवारी पाएको हाइड्रोमैकानिकलका केही सामग्रीहरू आयोजना स्थलमा आइसकेका छन् । केही भने नेपाल-भारतको सिमानामा ल्याइसकिएको सापकोटाले जानकारी दिए ।

त्यस्तै इलेक्ट्रोमैकानिकलतर्फको काम पनि अघि बढिरहेको आयोजनाले जनाएको छ । इलेक्ट्रोमैकानिकलको काम चाइनिज कम्पनी नान एलान वाई प्लान्टमार्फत अघि बढिरहेको आयोजना निर्देशक काजी लामाले बताए । आवश्यक प्रक्रिया पूरा भइसकेकाले उक्त कम्पनीले तुरुन्तै काम सुरु गर्ने उनको भनाइ छ । छोटो समयमा विद्युत् उत्पादन गर्न सक्ने विद्युत् आयोजनाहरूअन्तर्गत यो आयोजनालाई राखिएको छ ।

नेपाल विद्युत् प्राधिकरणसँग बढाबढ मूल्य प्रतिस्पर्धाबाट निजी क्षेत्रले लिएका 'सुपर सिक्स' आयोजनाअन्तर्गत पनि यो आयोजना पर्छ । सिँगटी खोलाले ०७५ चैत मसान्तभित्र विद्युत् उत्पादन गरिसक्ने लक्ष्य राखेको आयोजनाका निर्देशक लामाले जानकारी दिए । एउटै मितिमा सम्झौता भएर निर्माण थालनी गरेका अन्य ५ वटा जलविद्युत् आयोजनाको तुलनामा सिँगटी नमुना भएको प्राधिकरणका अधिकारीहरूले बताएका छन् । सुरुमा १६ मेगावाट मात्र विद्युत् उत्पादन गर्ने भनिएको यो आयोजनाले थप सम्भाव्यता अध्ययन गरेपछि २५ मेगावाट क्षमताको विद्युत् उत्पादन गर्ने भएको हो । आयोजनाको वित्तीय व्यवस्थापन भने सिभिल बैंकको अगुवाइमा ११ वटा बैंकहरूले गरिरहेका छन् । आयोजनाको ग्रेस हेड २ सय ६८ मिटर रहेको छ । ४ अर्ब ४० करोड रुपैयाँ कुल लागत रहेको आयोजनाले हेडबक्स, रेडरेस सुरुड र त्यहाँ पुग्न अडिट सुरुड निर्माण गरिरहेको छ ।

श्रोत: नयाँ पत्रिका, २०७४/०७/१६

प्रक्रिया मिलाएर आए दुई दिनभित्र जलविद्युतको लाइसेन्स

२०५० सालमा स्थापना भएको विद्युत् विकास विभागले नेपालको जलविद्युत् क्षेत्रमा हुने सम्पूर्ण कामको विवरण राख्ने गर्छ । १ सय मेगावाटसम्मका आयोजनाको अनुमतिपत्र दिने काम पनि विभागले नै गर्छ । विभागबाट समयमा काम भएन भन्ने गुनासो व्यापक भएको समयमा गतवर्ष महानिर्देशक भएर विभाग आएका नवीनराज सिंहले चुस्त रूपमा सेवा प्रवाह भगराइहेका छन् । उनले अहिले सबै प्रक्रिया पूरा गरेर आउने निवेदकले दुई दिनभित्र अनुमतिपत्र प्राप्त गर्न सक्ने बताए : **रक्रियामा ढिलाइ हुन्न**

विद्युत् विकास विभागअन्तर्गत आयोजना अध्ययन महाशाखा, अनुमतिपत्र महाशाखा, निरीक्षण तथा अनुगमन महाशाखा र योजना महाशाखा रहेका छन् । यिनीहरूमध्ये सबैभन्दा धेरै काम अनुमतिपत्र महाशाखाअन्तर्गत हुन्छ । अनुमतिपत्र महाशाखाले विद्युत् उत्पादन, प्रसारण लाइन तथा सर्भेको र निर्माणको अनुमति दिन्छ । हामीले हेर्ने भनेको हाइड्रोपावर तथा वैकल्पिक ऊर्जा, सोलार पावर, विन्ड पावर (हावाबाट बिजुली निकाल्ने) तथा बायोग्यास र चिनी मिलबाट निस्कने ऊर्जा (विद्युत्) हो ।

विगतमा हाइड्रो प्रवर्द्धकहरूले लाइसेन्सका लागि दरखास्त दिएपछि अनुमतिका लागि धेरै समय कुर्नुपर्ने अवस्था थियो, तर अहिले त्यस्तो अवस्था छैन । म यहाँ आउँदा २०७२ सालभन्दा अगाडिका ३५ वटा फाइल अड्केर बसेका थिए । त्यसमध्ये अब एउटा मात्र बाँकी छ । २०७३ सालको १७७ वटामा ११ वटा र २०७४ सालको १०५ वटामा ४२ वटा मात्र बाँकी छ । अहिले हामीकहाँ कुनै पनि जलविद्युत् प्रवर्द्धकले निवेदन दिएको छ भने सकेसम्म छिटो काम सकाइदिने भन्ने नै छ । प्रक्रिया नपुगेकोमा पनि तत्काल सूचना दिने काम भइरहेको छ । हाम्रो मुख्य उद्देश्य नै निवेदन होल्ड गरेर प्रवर्द्धकलाई दुःख नदिने भन्ने हो । हामीले एउटा इन्जिनियरले कमसेकम एक दिनमा एउटा फाइल उठाउनेपर्ने भनेर नियम नै राखेका छौं ।

प्रक्रिया पूरा भए तत्काल अनुमतिपत्र

सुरुसुरुमा हामीले प्रवर्द्धकहरूले दिएका निवेदनमाथि तत्काल कारबाही अगाडि बढाउने काम गरेका थियौं । कुनै-कुनै दिन त एकैदिनमा धेरै फाइलसमेत उठाएका थियौं । अहिले पनि त्यो स्पिरिट जारी छ । हामीले कुनै पनि निवेदनको प्रक्रिया कम्तीमा सात दिनभित्रचाहिँ जसरी पनि अगाडि बढ्नेपछि भन्ने कार्ययोजना बनाएका छौं । अन्तिम निर्णय हुन केही समय लाग्ला तर सुरुवाती प्रक्रिया सात दिनभित्र जसरी पनि अगाडि बढ्छ र सबै प्रक्रिया पूरा गरेको भए तत्काल अनुमतिपत्र दिने कार्ययोजना रहेको छ । प्रवर्द्धकले उत्पादनको सर्वेक्षण लाइसेन्सका लागि उपलब्ध गराएको प्रतिवेदन हेरेर विवरण नपुग छ भने के-के पुगेन भनेर विवरण दिन लगाउने र प्रतिवेदन नै परिवर्तन गर्नुपर्नेछ भने पनि सुरुमा ३० दिनको समय दिने गरेका छौं । सो समयमा प्रक्रिया पूरा गरेर ल्याए पनि लाइसेन्स दिइन्छ । त्यसपछि पनि थप ३५ दिन, थप १५ दिन र थप ७ दिनको समय दिने गरिएको छ । तर, सो अवधिमा पनि पूरा नगरे अनुमतिपत्र दिने प्रक्रिया खारेज हुन्छ ।

२४ घन्टाभित्रै लाइसेन्स

अहिले विभागमा काम गर्ने तौरतरिकामा धेरै परिवर्तन भएको छ । पहिले एउटा फाइल अगाडि बढाउन महिना लाग्ने गरेको गुनासो थियो । तर, अहिले कुनै पनि प्रवर्द्धकले कानुनी र अन्य चाहिने कागजात सबै प्रक्रिया पूरा गरेर ल्याएको छ भने २४ घन्टाभित्रै अनुमतिपत्र दिन सकिने अवस्था रहेको छ । नेपाल सरकारले निर्धारण गरेका सबै प्रक्रिया पूरा गरेर निवेदन दिने कुनै पनि प्रवर्द्धकको लाइसेन्स रोकिने वा काममा ढिलासुस्ती हुने अवस्था रहेको छैन

। सुरुमा इन्जिनियरले फाइल उठाएपछि उसले तोकेको स्थानमा ठीक समयमा पुगेन भने स्पष्टीकरण सोध्ने व्यवस्था गरिएको छ । जसका कारण कसैले पनि काममा ढिला गर्ने र कसैको फाइल अनावश्यक रूपमा रोकेर राख्ने अवस्था छैन । कुनै स्वार्थ समूहको वा कसैको इन्ट्रेस्टमा निवेदन दिएको छ वा प्रक्रिया अवलम्बन गरेको छैन भने त्यस्तो फाइल रोकेर अनुसन्धान गर्ने व्यवस्था पनि गरिएको छ । प्रक्रिया पुगेकोलाई २४ घन्टाभित्र सम्भव भएन भने दुई दिनभित्रमा अनुमतिपत्र दिन सकिने अवस्था छ ।

मासिक २० देखि २२ निवेदन

पहिले अनुमतिपत्र लिन महिनामै पचासौं निवेदन पथ्र्यो । तर, अहिले त्यस्तो छैन । अहिले मासिक २० देखि २२ वटाको हाराहारीमा मात्र निवेदन पर्ने गरेको छ । हामीकहाँ ७-८ जना इन्जिनियर छन् । उनीहरूलाई महिनामा ३ देखि ४ वटाभन्दा धेरै फाइल पर्दैन । फाइल कम आउने र काम फटाफट हुने भएका कारण अहिले प्रवर्द्धकहरू पनि खासै विभागमा धाउनुपरेको छैन । गलत किसिमले आवेदन दिने प्रवृत्ति कम भएकाले पनि निवेदन धेरै पर्न छाडेको छ भने गलत सोचका साथ निवेदन दिने प्रवृत्ति हटेकाले काम पनि फटाफट भइरहेको छ ।

गलत प्रवृत्तिमाथि अनुसन्धान

पहिले ऊर्जा क्षेत्रमा एउटा गलत प्रवृत्ति बसेको थियो । प्रवर्द्धकहरूले ठूलो खोलामा पनि सानो आयोजनाका लागि आवेदन दिन्थे । विगतमा जस्तो अनुमतिपत्र प्राप्त गर्न माग गरिएको थियो, त्यस्तै लाइसेन्स दिने गरिएको थियो । १ सय मेगावाट क्षमता भएको खोलामा पनि २० मेगावाट विद्युत् मात्रै उत्पादन गर्न निवेदन पथ्र्यो । पछि त्यसलाई क्षमता बढाउँदै लाने चलन धेरै थियो । तर, यो अहिले बन्द भएको छ । हामीले क्रस भेरिफाइ गरेर आयोजना अगाडि बढाउन ठीक छ कि छैन र यसको वास्तविक क्षमता कति हो भनेर जाँच गरेर मात्र लाइसेन्स दिने गरेका छौं । विभागले त्यसको पुनः जाँच गर्दा क्षमतामा फरक देखियो भने थप दस्तुर तिरेर आयोजना अगाडि बढाउन सकिन्छ नभए त्यो सम्भव छैन । पहिले २० मेगावाटको भनेर लाइसेन्स लिने र १ सय मेगावाट बनाउने जुन प्रवृत्ति थियो त्यो रोकिएको छ । अहिले ५ देखि १० प्रतिशतसम्म फरक पर्न सक्छ, तर पहिलेजस्तो छैन । यसले पहिले गलत मनसायले लाइसेन्स लिएकाहरू नवीकरण गर्न नै आउन छाडेका छन् ।

प्राथमिकतामा प्रसारण लाइन

प्रसारण लाइनका लाइसेन्सहरू पनि सबै क्लियर भइसकेका छन् । यसअघि लाइसेन्स तथा प्रसारण लाइनको काममा रहेको सुस्ती हटाइएको छ । प्रवर्द्धकले नियमसंगत रूपमा निवेदन दिएको छ भने त्यसले सबै कुरामा समन्वय पाउँछ र लाइसेन्स दिन कुनै रोकतोक हुँदैन । प्रसारण लाइनको हकमा विभागले ८७ वटा आयोजनाको लाइन निर्माण गर्न अनुमति दिइसकेको छ भने ८३ वटालाई सर्भे लाइसेन्स दिइएको छ । विभागलाई चुस्त बनाएर सबै कामलाई पारदर्शी बनाउन सबै पक्ष जिम्मेवार रहने कुरामा म विश्वस्त छु । विभाग, प्रवर्द्धक र अन्य सबै सरोकारवाला निकायको समन्वयमा मात्रै यस्ता काम सम्भव र सहज हुन्छन् । विभागले अनुमतिपत्रलाई अझ व्यवस्थित गर्न गतवर्ष नयाँ निर्देशिका ल्याएको थियो सोही निर्देशिकामार्फत अहिले सबै काम पारदर्शी रूपमा हुने गरेको छ ।

४,७०२ मेगावाट क्षमताका ८० निवेदन

हाल विभागमा सर्भे अनुमतिको लागि एक सय मेगावाटभन्दा साना आयोजनाका कुल ८० वटा निवेदन परेका छन् । यी सबै आयोजनाको गरी कुल उत्पादन क्षमता ४ हजार ७ सय २ मेगावाट रहेको छ । त्यस्तै उत्पादन लाइसेन्स लिन ४७ वटा आयोजनाले निवेदन दिएका छन् । तिनीहरूको कुल उत्पादन क्षमता ४ हजार ६ सय २५ मेगावाट रहेको छ । यिनीहरूलाई अबको केही समयपछि उनीहरूको फाइल हेरेर अनुमति दिने प्रक्रिया अगाडि बढाइएको छ । सर्भेका

लागि लाइसेन्स जारी गरिएका २ सय ५५ आयोजनालाई १२ हजार १ सय ९ मेगावाट विद्युत् उत्पादनका लागि अनुमति दिइसकिएको छ । १ सय ५८ वटा साना आयोजनालाई ३ हजार ९ सय १ मेगावाट विद्युत् उत्पादन गर्ने अनुमति दिइएको छ ।

श्रोत: १२खरी इटकम्, २०१४/०७/१६

कुलमान घिसिडले आँल्याए हाइड्रो उपकरणका समस्या

नेपाल विद्युत प्राधिकरणका कार्यकारी निर्देशक कुलमान घिसिडले हाइड्रोपावर निर्माण कार्यको क्रममा देखिने उपकरणहरूका महत्वपूर्ण समस्यालाई आँल्याएका छन् । बुधबार काठमाडौंमा एन्ड्रीज हाइड्रो नेपालले आयोजना गरेको कार्यक्रममा उनले नेपाल हाइड्रोपावरको लागि ठूलो बजार रहेको बताए ।

उनले नेपालमा हाइड्रोपावर निर्माण तथा सोसम्बन्धी परियोजना सञ्चालन गरिरहँदा हाइड्रो पावरका उपकरणहरूमा ‘आफ्टर सेल्स सर्भिस’ भरपर्दो नहुने र मूल्य बढी हुने गरेको समस्या आँल्याएका थिए । “नेपालमा हाइड्रोपावरको बजार ठूलो छ,” उनले भने, “हालसम्म क्षमताको करिब १ प्रतिशत मात्र विद्युत उत्पादन भएको छ । हजारौं मेगावाट विद्युत उत्पादन गर्न बाँकी नै छ ।”

उनले मुलुकमा दर्जनाँ विद्युत उत्पादन परियोजनाहरू सञ्चालनमा रहेको र सञ्चालन गर्ने योजनामा रहेको बताए । त्यसका लागि टर्बाइन, जेनेरेटर लगायतका सानादेखि ठूला विद्युत उपकरणहरूको आवश्यकता छ । हाल त्यस्ता उपकरणहरू नेपालले विभिन्न मुलुकबाट ल्याउने गरेको छ । हाइड्रो सप्लायर्स तथा उत्पादक कम्पनीहरूले आफ्टर सेल्स सर्भिसलाई प्रभावकारी बनाउन, उपकरणको उचित मूल्य राख्न तथा गुणस्तरीय बनाउन उनले सुझाव दिए । सहरी विकास मन्त्री दिलनाथ गिरीले नेपाल विश्वको ठूलो जलस्रोतको भण्डार मध्ये एक भए पनि यसको सदुपयोग हुन नसकेको बताए ।

कार्यक्रमका एन्ड्रीज भारतका सीइओ जोसेफ एम उल्लमरले व्यापारिक सम्बन्धको लागि नेपाल महत्वपूर्ण रहेको बताए । सम्बन्धलाई प्रगाढ बनाउन नेपालमा समेत आफ्नो शाखा कम्पनी खोलिसकेको उनले जानकारी दिए । कम्पनीले नेपालमा दुई दशक अघिदेखि आफ्ना हाइड्रोका उपकरणहरू बिक्री गरिरहेको बताएको छ ।

श्रोत: गोरखापत्र, २०७४/०७/१६

हाँकुको गिडीखोलामा जलविद्युत् आयोजना शिलान्यास

तातोपानी गाउँपालिका-४, हाँकु, जुम्लामा रु १५ करोड लागतको २१४ किलोवाटको गिडीखोला लघु जलविद्युत् आयोजनाको बुधबार शिलान्यास गरिएको छ ।

आयोजनाको शिलान्यास जिल्ला समन्वय समिति, जुम्लाका प्रमुख लालबहादुर सार्कीले गर्नुभयो । आयोजनाको निर्माण गर्ने जिम्मा गौरा कन्स्ट्रक्सन एण्ड नेपाल हाइड्रो इनर्जी कन्सर्न प्रालिले लिएको छ ।

आयोजनाको शिलान्यास गर्दै जिसस प्रमुख सार्कीले अहिलेसम्म भनेको अवधिमा कसैले कुनै पनि आयोजनाको निर्माण कार्य तोकिएको मितिभित्र सम्पन्न नगरेको अवस्थामा यदि निर्माण कार्य जिम्मा लिएको कन्सर्न प्रालिले एक वर्षभित्र सफल गरे पुरस्कृत गर्ने वचन दिनुभयो ।

प्रमुख सार्कीले भन्नुभयो, “लामो समयको प्रयासपछि आयोजनाले मूर्तरूप पाउने भएको छ । यसबाट दुई हजार ४०० घरधुरी लाभान्वित हुने भएका छन् ।”

आयोजनाका अध्यक्ष दुर्गाप्रसाद पाण्डेले आयोजनाका लागि वैकल्पिक ऊर्जा प्रवर्द्धन केन्द्रले रु पाँच करोड ७० लाख, नेपाल इन्भेष्टमेन्ट बैंकको ऋण रु एक करोड ६३ लाख ४० हजार र सिँचाइ विकास सव-डिभिजन कार्यालय जुम्लाले रु चार करोड ११ लाख ५२ हजार लगानी गरेको जानकारी दिनुभयो ।

त्यसैगरी, उपभोक्ताको शेयर रु एक करोड ५० लाख रहेको उहाँको भनाइ छ । उहाँका अनुसार पटकपटकको सर्वे डिजाइनबाट आयोजनाका लागि रु १० लाख खर्च भइसकेको छ ।

अध्यक्ष पाण्डेले भन्नुभयो, “२०६१ सालदेखि विद्युत् निर्माणका लागि पहल शुरु गरेको १५ वर्षपछि शिलान्यासको क्षणमा पुगेका छौं, यसमा मलाई निकै गर्व लागेको छ ।” कार्यक्रममा नेकपा ९एमालेका जिल्ला सचिव आदिप्रसाद न्यौपानेले निर्माण कार्यमा पर्ने समस्याका निम्ति सक्दो सहयोग गर्न तयार रहेको जनाउनुभयो ।

नेकपा ९माओवादी केन्द्रका आयोजक कमिटी सदस्य दीपक गौतमले निर्माणको जिम्मा लिएका व्यवसायीले यसमा बढी दायित्वबोध गर्नुपर्ने आँल्याउनुभयो । यता तातोपानी गाउँपालिकाका अध्यक्ष नवराज न्यौपानेले सल्ला र देवदारको दियालोको सहारामा बाँचेका ग्रामीण बासिन्दाले अब उज्यालो पाउने विश्वास दिलाउनुभयो । यसमा गाउँपालिकाले गर्नुपर्ने योगदानका लागि आफूहरू तयार रहेको उहाँको भनाइ थियो ।

आयोजनाको जिम्मा लिएका प्रालिका प्रोपाइटर वीरबहादुर घलेले आउँदो दशैंसम्म निर्माण कार्य सम्पन्न गरिछाड्ने संकल्प गर्नुभयो । यद्यपि स्थानीयस्तरमा आउने विघ्नबाधा हटाउन स्थानीय राजनीतिक दल र समुदायलाई उहाँले आग्रह गर्नुभएको थियो ।

उक्त आयोजनाबाट तातोपानी गाउँपालिकाका ६ वडाका दुई हजार ४०० घरधुरी लाभान्वित हुने जनाइएको छ ।

श्रोत: अञ्जपूर्ण पोष्ट, २०७४/०७/१६

निजामती कर्मचारीको जलविद्युत् आयोजना अलपत्र

सागर पण्डित

ऊर्जा मन्त्रालय र सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले चासो नदिँदा निजामती कर्मचारीको लगानीमा बनाउन लागिएको जलविद्युत् आयोजना अलपत्र परेको छ। कर्मचारीसम्बद्ध विभिन्न ट्रेड युनियनको पहलमा २०६७ सालमा सरकारले एक सय ५० मेगावाट बिजुली उत्पादन गर्ने गरी आयोजना अगाडि बढाउने तयारी गरेको थियो।

सरोकारवाला निकाय ऊर्जा मन्त्रालय र सामान्य प्रशासन मन्त्रालयको बेवास्ताका कारण कर्मचारीको हाड्झो योजना अघि बढ्न नसकेको ट्रेड युनियनका पदाधिकारीको आरोप छ। आयोजनाका लागि निजामती कर्मचारीको नेतृत्व गरेका नेपाल निजामती कर्मचारी संगठनका तत्कालीन अध्यक्ष भोलानाथ पोख्रेलले ऊर्जा मन्त्रालय र सामान्य प्रशासन मन्त्रालयको नेतृत्व र उच्च पदाधिकारीको असहयोगले आयोजना अघि बढ्न नसकेको आरोप लगाए।

सात वर्षअघि निर्माणसम्बन्धी कार्य अगाडि बढाउन ऊर्जा मन्त्रालय र सामान्य प्रशासन मन्त्रालयका अधिकारी तयार भएका थिए। तर, त्यसयता मन्त्रालयका अधिकारीले बेवास्ता गर्दै आएकोले आयोजना अलपत्र परेको हो। कर्मचारीको संलग्नतामा जलविद्युत् विकास गर्न २०६९ साल ३१ वैशाखमा ऊर्जा मन्त्रालयले कार्यदल गठन गरेर प्रतिवेदन तयार गरेको थियो।

त्यतिखेर मन्त्रालय र कर्मचारी सम्बद्ध ट्रेड युनियन मिलेर निजामती जलविद्युत् विकास कम्पनी लिमिटेड नियमावली २०६९ समेत तयार पारिएको थियो। सरकारले त्यसबेला बजेट कार्यक्रममा समेत निजामती कर्मचारीबाट वार्षिक १२ कित्तासम्ममा कम्तीमा एक महिनाको तलब सेयर लगानी गर्न सक्ने गरी जलविद्युत् आयोजना अगाडि बढाउने कार्यक्रम समावेश गरेको थियो।

ट्रेड युनियनको पहलमा २०६७ सालमा सरकारले एक सय ५० मेगावाट बिजुली उत्पादन गर्ने गरी आयोजना अगाडि बढाउने तयारी गरेको थियो।

आयोजनाको अधिकृत पुँजी २० अर्ब रुपैयाँ प्रस्ताव गरिएको थियो। संगठनका तत्कालीन अध्यक्ष पोख्रेलले तत्कालीन समयमा देखिएको विद्युत् संकट समाधान र राष्ट्रिय विकासमा निजामती कर्मचारीको योगदान वृद्धि गर्न आयोजना सञ्चालन गर्न लागिएको भए पनि सरकारी अधिकारीको असहयोगले अबरुद्ध भएको बताए।

पोख्रेलले आयोजनाको प्रक्रिया तत्काल सुरु गर्न माग गरे। एक सय ५० मेगावाट क्षमताको आयोजना सम्पन्न गर्ने लक्ष्य राखिएको यस आयोजनामा निजामती कर्मचारीको ४१ प्रतिशत सेयर कायम गर्न प्रस्ताव गरिएको थियो। यसैगरी ऊर्जा मन्त्रालयको १४, अर्थ मन्त्रालयको १०, महालेखा नियन्त्रकको कार्यालयको १०, नेपाल विद्युत् प्राधिकरणको १०, जिल्लावासीको पाँच र सर्वसाधारणको १० प्रतिशत सेयर प्रस्ताव गरिएको थियो। सामान्य प्रशासन मन्त्रालयकी प्रशासन सुधार महाशाखा प्रमुख नीता

पोख्रेलले निजामती कर्मचारीको संलग्नतामा बनाउन लागिएको आयोजना छिट्टै अगाडि बढाउने जानकारी दिइन्। सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले आयोजना अगाडि बढाउन केही दिनअघि निजामती कर्मचारीको आधिकारिक ट्रेड युनियनका पदाधिकारीसंग समेत छलफल थालेको थियो। सहसचिव पोख्रेलले मन्त्रालयका अधिकारीसंग छलफल गरी काम अगाडि बढाउने दाबी गरिन्।

श्रोत: अभियान, २०७४/०७/१७

चमेलिया जलविद्युत् आयोजना : पुसदेखि व्यावसायिक उत्पादन शुरू

पूर्णभक्त दुवाल

सन् २०११ मा नै सम्पन्न गर्ने लक्ष्य लिइएको बहुचर्चित चमेलिया जलविद्युत् आयोजनाले आगामी जनवरीदेखि व्यावसायिक उत्पादन थाल्ने गरी तयारी थालेको छ । आयोजना प्रमुख अजय दाहालका अनुसार डिसेम्बरदेखि परीक्षण उत्पादन थालिनेछ । सोका लागि नोभेम्बर २० अर्थात् मङ्सिर ४ मा टनेलमा पानी पठाइनेछ । ७ दिनसम्म टनेल परीक्षण गरेपछि विद्युत् उत्पादनका लागि मेशिनमा पानी पठाइनेछ । नेपाल विद्युत् प्राधिकरणले डिसेम्बर १ (मङ्सिर १५) देखि परीक्षण शुरू गरेर १ महीनाभित्र व्यावसायिक उत्पादन गर्न लागेको हो ।

निर्माण शुरू भएको ११ वर्षपछि चमेलियाको विद्युत् राष्ट्रिय प्रसारणमा जोडिन लागेको हो । डिसेम्बर १ मा चमेलियाको एउटा युनिटको परीक्षण (वेट टेष्ट) थाल्ने तयारी भइरहेको आयोजना प्रमुख दाहालले जानकारी दिए । परीक्षण शुरू गर्न नोभेम्बर २० देखि आयोजनाको सुरुडमा पानी भरिने उनले बताए । यो आयोजना सन् २००७ को जनवरीमा शुरू भएको हो । आयोजना दार्चुलाको शैल्यशिखर नगरपालिकाको बलाँचमा रहेको छ ।

चमेलियाको परीक्षण शुरू गर्नकै लागि इलेक्ट्रो तथा हाइड्रोमेकानिकल ठेकेदार कोरियन हाइड्रो एण्ड न्युक्लियर कम्पनीका प्राविधिक टोली र एशियाली विकास बैङ्क(एडीबी)को टोली नेपाल आइपुगेको छ । सिभिल ठेकेदार गेजुबा ग्रुप कर्पोरेशनको प्राविधिक टोली पनि आइपुगेको नेपाल विद्युत् प्राधिकरणले जानकारी दिएको छ ।

परीक्षण उत्पादन शुरू गर्नुअघि चमेलियाको विद्युत् जोडिने बलाँच-अतरिया १३२ केभी प्रसारण लाइन चार्ज गर्नका लागि भारतको दिल्लीबाट टोली काठमाडौँ आइपुगेको छ । उनीहरू पनि २-४ दिनमा साइट रहेको दार्चुलाको बलाँच पुग्ने आयोजना प्रमुख दाहालले जानकारी दिए । प्रसारण लाइन चार्ज गर्नका लागि आएको एडीबीको प्राविधिक टोलीले दार्चुलामै रहेको नौगाड विद्युत् आयोजनाबाट विद्युत् प्रवाह गरेर प्रसारण लाइन चार्ज गर्ने तयारी प्राधिकरणको रहेको छ ।

नेपाल विद्युत् प्राधिकरणले कैलालीको अतरियासम्म प्रसारण लाइन पूर्ण रूपमा निर्माण गरिसकेको छ । ठेकेदारसँगको असमझदारी, सुरुडमा देखिएको समस्या, भौगोलिक विकटता, प्रसारण लाइनको समस्या आदि कारणले निर्माण कार्य निर्धारित समयमा हुन नसकेको आयोजनाको भनाइ छ । तर आयोजनाबाट यसै वर्ष विद्युत् उत्पादन हुने भएपछि सुदूरपश्चिमवासी खुशी भएका छन् । दार्चुलाको बलाँचबासी धनबहादुर रोकाया आफ्नो घरआँगनमा रहेको चमेलिया नदीबाट बिजुली उत्पादन हुने खबरले दङ्ग छन् । नेपालको सुदूरपश्चिम क्षेत्रमा जलविद्युत् क्षेत्रमा सम्भावित ठूला आयोजनाको रूपमा पश्चिम सेती र पञ्चेश्वर आयोजना रहेका छन् । यी आयोजनाको विकास गर्न नेपाल सरकारले चाहे तापनि लगानी तथा अन्य विभिन्न कारणबाट गर्न सकेको छैन । स्थानीय कृष्णसिंह देउपाले भने, 'विद्युत् क्षेत्रबाहेक अन्य क्षेत्रमा पनि सुदूरपश्चिम क्षेत्र पछाडि नै रहेको छ । यस्तोमा मझौला स्तरको चमेलिया जलविद्युत्

आयोजना सुदूरपश्चिम क्षेत्रको लागि एउटा आशाको रूपमा देखा परेको छ । यो आयोजना सञ्चालन भएपछि विद्युत् उत्पादन मात्र हैन, विद्युत् प्रसारण र विद्युत् वितरणमा सुदूरपश्चिम क्षेत्रकै लागि ठूलो योगदान दिने छ ।’

रु. ८ अर्ब ५० करोडको लागत इस्टिमेटमा निर्माण थालिएको उक्त आयोजना सम्पन्न हुँदासम्ममा रु. १५ अर्ब खर्च भइसकेको छ । कम लागतमा निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने लक्ष्य लिइएको भए पनि भौगोलिक कठिनाइ, पूर्वाधार विकासको कमी लगायतले आयोजनाको लागत बढेको आयोजना प्रमुख दाहालको भनाइ छ । अहिले आयोजनाको सिभिलको काम चाइना गेजुवा ग्रुप अफ कम्पनी सिजिजिसीले पूरा गरेको छ भने इलेक्ट्रोनिक, हाइटेन्सन र ट्रान्समिशनको काम कोरियाली कम्पनीले गरिरहेको छ । आयोजनाको क्षमता ३० मेगावाट रहेको छ । ड्राइ टेस्ट, वेट टेस्टपछि १ सय ३१ किलोमिटर प्रसारण लाइन र सब-स्टेशनका साथै आयोजनासँग सम्बन्धित विभिन्न उपकरणको परीक्षण कार्य १५ दिनसम्म चल्ने उनले बताए । ड्राइ टेस्टको कामबाहेक अहिले आयोजनाको ड्याममा पानी भर्ने, सुरुङ भेरिणेशनका लागि खनिएका सहायक सुरुङहरू पुर्ने काम, मुख्य सुरुङको सफाइलगायत प्रसारण लाइनदेखि दायाँ बायाँ ९-९ मिटर गरी १८ मिटरसम्मका रुख काट्ने काम भइरहेको छ ।

श्रोत: उर्जा खबर, २०१४/०७/१७

सिक्लेस जलविद्युत आयोजनाले मंसिर ५ बाट व्यवसायिक उत्पादन सुरु गर्ने

१३ मेगावाटको सिक्लेस जलविद्युत आयोजनाले मंसिर पहिलो साताबाट व्यवसायिक विद्युत उत्पादन सुरु गर्ने भएको छ ।

काँस्कीको मड्यु खोलामा निर्माण सम्पन्न आयोजनाले मंसिर ५ गतेबाट उत्पादन सुरु गर्न लागेको हो ।

अबको २ सातामा आयोजनाको परीक्षण उत्पादन सम्पन्न गरेर व्यवसायिक उत्पादन सुरु गर्ने तयारी भइरहेको सिक्लेस हाइड्रोपावर कम्पनीका प्रबन्धक निराजन महर्जनले बताए । उनका अनुसार आयोजनामा जडित उपकरण परीक्षण पूरा भएको छ ।

‘आयोजनाको परीक्षण उत्पादन सुरु गर्न प्राधिकरणलाई पत्राचार गर्दैछौं’, उनले **ऊर्जा खबर**सँग भने, ‘प्राधिकरणको प्राविधिक टोलीले परीक्षण गरेपछि व्यवसायिक उत्पादन सुरु गर्छौं ।’

आयोजनाबाट उत्पादन हुने विद्युत १४ किलोमिटर दुरीमा रहेको माथिल्लो मादीको सबस्टेसनमा लगेर जोडिने महर्जनले बताए ।

आर्थिक वर्ष २०६९/७० बाट निर्माण सुरु भएको आयोजना ४ वर्षमा पूरा भएको हो ।

२ अर्ब ६ करोड रुपैयाँ लगातमा पूरा भएको आयोजनामा नेपाल बैंक लिमिटेडको अगुवाइमा ७ बैंकले ऋण लगानी गरेका छन् । आयोजनामा पोखराका स्थानीय र गैरआवासीय नेपालीले स्वपुँजी लगानी गरेका छन् ।

२ वर्षमा पूरा गर्ने लक्ष्य राखिए पनि भूकम्प, भारतीय नाकाबन्दीका कारण डेढ वर्ष ढिला हुन पुगेको कम्पनीले जनाएको छ ।

श्रोत: काब्लिपुर, २०७४/०७/१७

तामाकोसी ३ को अनुमति रद्द गर्न माग

तामाकोसी तेस्रो जलविद्युत् आयोजनाको सर्वेक्षण लाइसेन्स ऊर्जा मन्त्रालयले कानून विपरीत तामाकोसी ३ को अनुमति रद्द गर्न माग गरेको छ । टीबीआई होल्डिङ कम्पनीलाई दिएकामा आपत्ति जनाउँदै लगानी बोर्डले ऊर्जा सचिव अनुपकुमार उपाध्याय, प्रधानमन्त्री शेरबहादुर देउवा, उपप्रधान तथा ऊर्जामन्त्री कमल थापा, अर्थमन्त्री ज्ञानेन्द्रबहादुर कार्की, मुख्य सचिव लोकदर्शन रेग्मी, प्रधानमन्त्री कार्यालयका पूर्वाधार हेर्ने सचिवलाई पत्राचार गरी टीबीआईलाई दिएको अनुमति रद्द गर्न माग गरिएको हो ।

५ सय मेगावाटभन्दा बढी क्षमताको जलविद्युत् आयोजनाको क्षेत्राधिकार आफ्नो रहेको जिकिर गर्दै उक्त आयोजनालाई आवश्यक लगानीको स्रोत जुटाउन अन्तर्राष्ट्रियस्तरमा मार्केटिङ गरिरहेको दाबी बोर्डले गरेको छ । केही विदेशी कम्पनीहरूले लगानीका लागि आशयपत्रसमेत पेस गरिसकेको सन्दर्भमा विश्वसनीयतामाथि प्रश्न उठ्ने र लगानीको वातावरणमा समेत असर गर्ने भन्दै अनुमति रद्द गर्न बोर्डले माग गरेको हो । अनुमति रद्द गरेर आयोजना विकास मोडालिटीको विषयमा मन्त्रालयलाई राय उपलब्ध गराउनसमेत पत्राचार गरिएको छ ।

ऊर्जा मन्त्रालयले ६ सय ५० मेगावाट क्षमताको उक्त आयोजनाको सर्वेक्षण लाइसेन्स कानून विपरीत टीबीआई होल्डिङ कम्पनीलाई दिएको हो । ऊर्जा मन्त्रालयको कार्यभारबाट हटाएर बिनाविभागीय मन्त्री बनाइएका महेन्द्रबहादुर शाहीको दबाबमा ऊर्जा सचिव अनुपकुमार उपाध्यायले उक्त कम्पनीलाई सर्वेक्षण लाइसेन्स दिएका हुन् । यसबारे समाचार सार्वजनिक भएपछि प्रधानमन्त्रीले अध्यक्षता गर्ने लगानी बोर्ड सचिवालयले सरोकारवाला सबै व्यक्ति तथा निकायलाई पत्राचार गरेको हो । स्रोतका अनुसार उपप्रधान तथा ऊर्जामन्त्री थापालाई बोर्डका अधिकारीहरूले भेटेर अनुमति रद्द गर्नुपर्ने 'ब्रिफिङ' पनि गरेका छन् ।

दुई वर्षअघि प्रधानमन्त्रीको अध्यक्षतामा बसेको बोर्ड बैठकले उक्त आयोजना सार्वजनिक निजी साझेदारी (पीपीपी) मोडेलमा विकास निर्णय गरेको थियो । बोर्ड बैठकले ०७३ पुस २५ गते आयोजना विकास मोडालिटीसमेत पास गरिसकेको छ । यस विषयमा सचिव उपाध्यायकै कार्यक्षमता पटकपटक छलफल भएको तर त्यसलाई बेवास्ता गर्दै पछिल्लो समय भएको सम्झौताबारेमा बोर्डले पत्रमार्फत आपत्ति जनाएको छ । 'बोर्डको पच्चीसौं बैठकले यस आयोजनालाई लगानी बोर्ड नियमावली २०६९ को नियम ८ बमोजिम प्रतिस्पर्धामार्फत लगानी कार्यान्वयन गर्न आयोजना बैंकमा सूचीकरण गरिसकेको छ,' बोर्डले गरेको पत्राचारमा भनिएको छ, 'उद्योग मन्त्रालय तथा लगानी बोर्डले संयुक्त रूपमा २०७३ फागुनमा आयोजना गरेको लगानी सम्मेलनपश्चात तामाकोसी तेस्रोमा लगानीकर्ताहरूबाट आशयपत्र प्राप्त भएका छन् ।'

सम्मेलनपश्चात उपलब्ध गराइएको विवरणअनुसार ६ वटा चिनियाँ कम्पनी, दुईवटा जापानी र बेलायतको एक कम्पनीले तामाकोसी ३ आयोजनामा लगानीको आशयपत्र पेस गरेका छन् । आशयपत्र पेस गर्ने र अन्य अन्तर्राष्ट्रिय कम्पनीहरूसमेतले सहभागी हुन पाउने गरी बोर्डले अन्तर्राष्ट्रिय प्रतिस्पर्धा गर्ने तयारी गरिरहेको जनाएको छ । 'लगानीकर्ताहरूले आयोजनाको सम्बन्धमा आशयपत्र दिएको, लगानीकर्ताहरूलाई प्रस्ट रूपमा प्रतिस्पर्धाबाट मात्रै आयोजनाको अनुमति प्रदान गरिने जानकारी गराएकामा विद्युत् विकास विभागले सर्वेक्षण अनुमतिपत्र प्रदान गरेको जानकारी प्राप्त भएको छ,' बोर्डको पत्रमा भनिएको छ, 'सञ्चार माध्यमहरूबाट बिनाप्रतिस्पर्धा अनुमति प्रदान गरिएको समाचार सम्प्रेषण भएबाट लगानीकर्ताहरू अलमलमा पर्ने र अन्ततोगत्वा निरुत्साहितसमेत हुन सक्ने देखिन्छ ।'

उक्त पत्रको बोधार्थ विद्युत् विकास विभागका महानिर्देशक नवीनराज सिंह र टीबीआई कम्पनीलाई पनि दिइएको छ । प्रधानमन्त्री देउवाले असोज ३१ मा ऊर्जामन्त्री शाहीसहित माओवादी केन्द्रका १७ मन्त्रीलाई बिनाविभागीय बनाएका थिए । सचिव उपाध्यायले विद्युत् ऐन २०४९ को व्यवस्था प्रयोग गरी बिनाप्रतिस्पर्धा उक्त आयोजना टीबीआई कम्पनीलाई दिएका हुन् ।

उक्त ऐनभन्दा पछि बनेको लगानी बोर्ड ऐनले ५ सय मेगावाट वा त्यसभन्दा बढी क्षमताका आयोजनाको लाइसेन्स दिनेबारे विद्युत् ऐनको व्यवस्थालाई काटिसकेको छ । लगानी बोर्ड ऐनको दफा ९ मा 'प्रचलित कानूनमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि देहायको कुनै परियोजना कार्यान्वयन गर्न आवश्यक हुने लगानी यस ऐनबमोजिम कार्यान्वयन गरिने' उल्लेख छ ।

सोही दफाको 'झ' मा 'पाँच सय मेगावाट वा सोभन्दा बढी क्षमताको जलविद्युत् उत्पादन परियोजनामा हुने लगानीसम्बन्धी निर्णय लगानी बोर्डले गर्ने' उल्लेख छ ।

यस व्यवस्थाको उल्लंघन गर्दै सचिव उपाध्यायले उक्त सम्झौतापूर्व लाइसेन्स नीति महाशाखाको रायसमेत नलिई अनुमति दिएका हुन् । लगानी जुटाउने आधारसमेत टीबीआईले पेस गरेको छैन । उक्त आयोजनाको लागत करिब १ खर्ब ३० अर्ब रुपैयाँ लाग्ने अनुमान गरिएको छ । लाइसेन्स अनुमति पाउने टीबीआई होल्डिङ कम्पनी गैरआवासीय नेपाली संघ (एनआरएनए) का अध्यक्ष भवन भट्टको हो । भट्ट एनआरएनएको सम्मेलनमा आएकै बेला उनको कम्पनीले लाइसेन्सका लागि आवेदन दिएको थियो । आवेदन दिएको एक साता नबित्दै सर्वेक्षण लाइसेन्स दिइएको हो ।

यो आयोजनाबारे चर्चा सुरु भएको दशक बितिसक्यो । सन् २००७ मा नर्बेली कम्पनी स्टयाटक्राफ्टले तामाकोसी ३ को सर्वेक्षण लाइसेन्स लिई अध्ययन गरेको थियो । उक्त आयोजनाको विस्तृत इन्जिनियरिङ अध्ययनसमेत गरिसकेको छ । उक्त कम्पनीले विद्युत् भारतमा निर्यात गर्ने उद्देश्यले भारतीय साझेदारसमेत खोजेको थियो । भारतीय कम्पनीले चासो नदिएपछि लगानी जुटाउन नसकेको नर्बेली कम्पनीले ०७२ पुसमा आयोजनाबाट हात झिक्यो । कम्पनीले भूकम्प, नेपालको पछिल्लो अवस्था र आफ्नै नीतिगत अवस्थाका कारण बाहिरिएको औपचारिक जानकारी बोर्डलाई दिएको थियो । त्यसपछि बोर्डले अर्को तयारी गरिरहँदा ऊर्जा मन्त्रालयले सुटुक्क अर्को सम्झौता गरेको, त्यसले क्षेत्राधिकार विवाद उत्पन्न गराएकाले आयोजना विकासमा थप ढिलाइ हुने देखिन् ।

श्रोत: गोरखापत्र, २०७४/०७/१७

चमेलियाको एक युनिटबाट मङ्सिर दोस्रो साताभित्र बिजुली

निर्माणको अन्तिम चरणमा पुगेको चमेलिया जलविद्युत् आयोजनाको एउटा युनिट आगामी मङ्सिर दोस्रो साताभित्र सञ्चालनमा ल्याउने तयारी प्राधिकरणले गरेको छ । ३० मेगावाट क्षमताको सो आयोजनाको एउटा युनिटबाट १५ मेगावाट बिजुली उत्पादन हुनेछ ।

आयोजना प्रमुख अजयकुमार दाहालका अनुसार ठेकेदार कम्पनीसँगको पछिल्लो छलफलपछि काममा पुन तीव्रता आएको छ । उहाँले भन्नुभयो, मङ्सिरको दोस्रो साताभित्र एउटा युनिट सञ्चालनमा ल्याउन सकिन्छ । अर्को युनिट केही दिन ढिला हुनसक्छ ।

सिभिलतर्फको हेड वक्रसको मर्मतका कार्य भइरहेकोले सुरुडमा पानी हाल्ने काममा केही दिन ढिलाइ हुने भएको छ । हेड वक्रसका काम सकिने बित्तिकै सुरुडमा पानी भर्ने र यसको परीक्षण सकिएपछि एउटा युनिटबाट व्यावसायिक उत्पादन गर्ने लक्ष्य आयोजनाले बनाएको छ ।

हालसम्म आयोजनाको इलेक्ट्रोमेकानिकल र हाइड्रोमेकानिकल परीक्षण गर्ने कार्य पूरा भइसकेको छ

। आयोजनास्थल दार्चुलाको बलाँचस्थितको सब स्टेसन र अतरियास्थितको सब स्टेसनको पहिलो चरणको परीक्षण पनि भइसकेको छ ।

ठेक्का सम्झौता अनुसार विद्युत् गृहलाई यन्त्र, उपकरण आपूर्ति गर्ने कम्पनीका इन्जिनियरले अन्तिम परीक्षण गर्नुपर्ने शर्त भएकाले आयोजनालाई उपकरण आपूर्ति गर्ने स्वीटजरल्यान्डको इलेक्ट्रोनिक कम्पनी एबीबीका प्राविधिक टोलीले प्रसारण लाइन तथा अन्य उपकरणको अन्तिम परीक्षण गर्न बाँकी रहेको छ । एबीबीका प्राविधिकहरू एक हप्ताभित्रै नेपाल आएर परीक्षण गर्ने कार्ययोजना रहेको प्रमुख दाहालले बताउनुभयो ।

श्रोत: काव्तिपुर, २०७४/०७/१७

तल्लो मोदीको विद्युत् उत्पादन पुसदेखि

आयोजनाको ९२ प्रतिशत काम सम्पन्न

निर्धारित समयमा निर्माण पूरा गर्न काममा तीव्रता

अगन्धर तिवारी

२० मेगावाटको तल्लो मोदी जलविद्युत् आयोजनाको विद्युत् उत्पादन पुसदेखि हुने भएको छ । आयोजना प्रमुख पवनकुमार यादवका अनुसार ९२ प्रतिशत निर्माण सम्पन्न भएको र कामले तीव्रता पाएकाले उत्पादन छिट्टै हुने भएको हो ।

आयोजनाको ०६९ साउनमा निर्माण थालिएर ६० महिनाभित्र सम्पन्न गर्ने लक्ष्य लिए पनि निर्धारित समयमा प्रगति भएको थिएन । 'बर्खाभा टनेलभित्र पहिरो जाने, भासिने, भित्रै बाढी पस्नेजस्ता प्राकृतिक समस्याले निर्धारित समयभन्दा केही ढिला भयो,' उनले भने, 'अब पुसभित्रमा उत्पादन थाल्ने अवस्थामा पुग्ने तयारीका साथ काम भइरहेको छ ।' निर्माणको कामलाई यतिबेला तीव्रता दिइएको उनले बताए । युद्धस्तरमा काम नगरे लागतसमेत बढ्ने उनले सुनाए । भौतिक संरचनाअन्तर्गत सुरुङको काम सकिएको छ । पावरहाउससम्म पाइप बिच्छ्याउन, पावरहाउसका केही फिनिसिङ, टर्बाइन र जेनेरेटर जडानका काम केही बाँकी रहेको आयोजनाका जनसम्पर्क अधिकृत सुरेन्द्र बेलबासेले बताए ।

'कन्स्ट्रक्सनकै काम सक्न अझै दुई महिना लाग्ने देखिन्छ,' उनले भने, 'तैपनि कामले यतिबेला गति लिएको छ ।' केही दिनयता आयोजनाले दैनिक दुई सिफ्टमा काम गरिरहेको जनाएको छ ।

आयोजनाको ३ अर्ब ६० करोड रुपैयाँको लागत स्टिमेटमा काम थालेको आयोजनाले निर्धारित म्यादमा काम नसकेपछि लागत बढ्दै गएको हो । विद्युत् प्राधिकरणसँग ०६८ भदौमा विद्युत् खरिद सम्झौता भएको थियो । आयोजनाको वार्षिक ११ करोड ७० लाख युनिट विद्युत् उत्पादन गर्ने लक्ष्य छ । आयोजनाको इन्जिनियरिङलगायत कन्स्ट्रक्सनको काम मनाङ ट्रेड लिंक र साउथ एसियन इन्फ्रास्ट्रक्चरले गरेका छन् ।

मनाङले डयामलगायत (आउटलेन्ड) र साउथले टनेल, इन्जिनियरिङसहित पूर्वाधारको काम गरिरहेको छ ।

आयोजनामा नेपाल इन्भेस्टमेन्टसहित ११ वाणिज्य बैंक, उद्योगी पशुपति मुरारका, जलस्रोतविज्ञ ज्ञानेन्द्रलाल प्रधानलगायतको लगानी छ ।

कुस्मा नगरपालिका र मोदी गाउँपालिका आयोजनाका प्रभावित क्षेत्र हुन् । मोदीको तिलाहारबाट ४२ सय मिटर लामो सुरुङ हुँदा कुस्मा नगरपालिकाको चुवास्थित परादीमा आयोजनाको पावरहाउस रहनेछ ।

श्रोत: काव्तिपुर, २०७४/०७/१७

नेपालको जलविद्युतमा एन्ड्रिजले सहयोग गर्ने

नेपालमा हाइड्रोपावर इन्भेस्टमेन्टसको आपूर्ति गर्ने अस्ट्रियन कम्पनी 'एन्ड्रिज हाइड्रो' ले नेपालमा जलविद्युत् क्षेत्रको विकासमा सहयोग गर्ने जनाएको छ ।

'कस्टमर्स डे २०१७' का अवसरमा राजधानीमा आयोजित दुईदिने कार्यक्रमपछि सञ्चारकर्मीलाई सम्बोधन गर्दै एन्ड्रिज हाइड्रोका वरिष्ठ उपाध्यक्ष अलेक्जेन्डर स्वाबले नेपाललाई सहयोग गर्ने बताएका हुन् । 'नेपालमा जलविद्युत् विकासमा कम्पनीको सहयोग उच्च प्राथमिकतामा छ,' उनले भने, 'नेपाल जलविद्युत् क्षेत्रमा लगानी गर्ने उर्वरभूमि रहेकाले यो क्षेत्रको विकासमा लगानीकर्तालाई प्रोत्साहित गर्न राजनीति र सरकारी प्रतिबद्धता आवश्यक छ ।' उनले दुईदिने कार्यक्रमले नेपालको जलविद्युत् क्षेत्रमा रहेको चुनौती र सम्भाव्यताहरूका लागि नेपाल र अन्य विभिन्न मुलुकका सरोकारवालालाई छलफल गर्ने थलो प्रदान गरेको बताए ।

एन्ड्रिज हाइड्रो नेपाल प्रालिका सीईओ दिनेश श्रेष्ठले जलविद्युतका उपकरणहरू आपूर्ति गर्ने सन्दर्भमा कम्पनीको सबैभन्दा बढी लगानी रहेको बताए ।